

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΖ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140-ΤΗΛ. 718-308 | 15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1970 | ΑΡΙΘ. 28

ΕΠΙ ΤΗ ΕΚΔΟΣΕΙ ΤΩΝ «ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ»

Χ Ρ Υ Σ Α Ν Θ Ο Σ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

(1881 - 1949)

1. Εἰς τὸν μακαριστὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Χρῦσανθον, τὴν μεγάλην ταύτην ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἐθνικὴν Μορφήν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, τὸν λαμπρύναντα τὸν ἀποστολικὸν ἀρχιεπισκοπικὸν Θρόνον τῶν Ἀθηνῶν καὶ χρυσοῖς γράμμασι τυπώσαντα τὸ εὐκλεέστατον καὶ τιμιώτατον Ὄνομά Του ἐν τοῖς Δέλτοις τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους τῆς πρώτης πεντηκονταετίας τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος, τὸ Περιοδικὸν «Ἐκκλησία» ὀφείλει ν' ἀφιερῶσθαι εἰδικὸν τιμητικὸν τεῦχος, ὡς ἄλλωστε ἐπραξε καὶ διὰ τινὰς μεγάλας προσωπικότητας τῆς τε Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους, ἢ διέλευσις τῶν ὁποίων διεχάραξεν ἀνεξίτηλως προτύπους γραμμὰς ὀρθῆς πορείας ἐνδόξων ἐπιτευγμάτων ἐν τῷ στίβῳ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους.

2. Εἶναι πράγματι οὐ μόνον ὀφειλὴ τῶν μεταγενεστέρων πρὸς ἀπότισιν καὶ ἀπόδοσιν ὀφειλομένης τιμῆς εἰς τοὺς ἐπιφανεῖς ἄνδρας τῆς τε Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους, ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον ὀφελιμότης καὶ διδαχὴ καὶ κάρπωσις καὶ ἀπόλαυσις ἡμῶν αὐτῶν διὰ τῆς ἐξ ἀντανακλάσεως παναρέτου προβολῆς τῶν διαπρεπῶν τούτων ἀνδρῶν. Διότι ὁ τι-

μῶν τὸν ἄξιον τιμῆς, τιμᾶ ἑαυτὸν καὶ τὸ προτυπούμενον πρόσωπον μελετῶν καὶ δοξάζων, ἀπολαμβάνει καὶ οὗτος τῶν ὑψηλῶν διδαγμάτων τοῦ διακριθέντος ἀθλητοῦ, γενόμενος οἶονεὶ τοὺς εὐχύμους καρποὺς τῶν ἐνδόξων πράξεων τοῦ τιμωμένου, ἀντιτιμωμένος καὶ οὗτος καὶ ἀντιδοξαζόμενος, ὡς διὰ περιχωρήσεως. Ὁ μέγας Βασίλειος, αἰτιολογῶν τοῦτο, λέγει σχετικῶς: «Δῆλον γάρ, ὅτι ὁ τοὺς γενναίους ἄνδρας ἀποδεχόμενος ἐν τοῖς ὁμοίοις καιροῖς οὐκ ἀπολειφθήσεται τῆς μιμήσεως. Μακάρισον γνησίως τὸν μαρτυρήσαντα, ἵνα γένη μάρτυς τῆ προαιρέσει καὶ ἐκβῆς χωρὶς διωγμοῦ, χωρὶς πυρός, χωρὶς μαστίγων τῶν αὐτῶν ἐκείνοις μισθῶν ἡξιωμένος» (Migne, PG 31,508B. Ὁμιλ. 19, 1: Εἰς 40 ἁγίους μάρτυρας»).

3. Τὰ ἀνωτέρω γράφομεν οὐ διὰ τὸν γράφοντα, ἀλλὰ διὰ τοὺς ἀναγνώστας, τοὺς γηθοσύνως ποθοῦντας τὴν μίμησιν τῶν γενναίων, ὧν εἷς καὶ ὁ αἰόδιμος καὶ μακαριστὸς κυρὸς Χρῦσανθος, Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος († 1949), κατὰ κόσμον δ' ἐπώνυμος Χαρίλαος Φιλιππίδης.

Τὰς γραμμὰς ταύτας ἔλαβον ἀφορμὴν νὰ χαράξω ἐπὶ τῇ ἐκδόσει τῶν «Βιογραφικῶν Ἀναμνήσεων τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ τοῦ ἀπὸ Τραπεζοῦντος (1881-1949), Ἀθῆναι 1970, στ. 390». Ἡ ἐπιμέλεια τῆς ἐκδόσεως ὀφείλεται εἰς τὸν ἐκτελεστὴν τῆς Διαθήκης τοῦ ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Χρυσάνθου Κύριον Γεώργιον Ν. Τασοῦδη. Εἶχεν οὗτος τὴν εὐγενῆ καλωσύνην νὰ μοὶ ἀποστείλῃ τὸ ἔργον, ἐν ᾧ διαλάμπει ἡ μεγάλη Μορφή τοῦ αὐτοβιογραφουμένου καὶ δι' οὗ τιμᾶται ἐξ ἀντανακλάσεως καὶ ὁ ἐπιμεληθεὶς τῆς ἐκδόσεως. Ἐν «Ἐπιλόγῳ» λέγει ὁ Γεώργιος Ν. Τασοῦδης: «Αἱ «Βιογραφικαὶ Ἀναμνήσεις» κλείουν μὲ τὴν περίοδον τῶν ἐτῶν 1911-1920. Τὴν μετέπειτα ἐθνικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν δρᾶσιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσάνθου, τοῦ ἀπὸ Τραπεζοῦντος, τόσον ὡς Ἀποκρισαρίου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὅσον καὶ ὡς Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, θὰ ἱστορήσῃ εἰς τὸ μέλλον ἱστορικός, ὁ ὁποῖος θὰ καθοδηγηθῇ ἀπὸ τὰ ἔγγραφα τοῦ «μυστικοῦ Ἀρχείου» τοῦ Ἱεράρχου». Σπουδαιότατη ἡ πληροφορία ὑπάρξεως «μυστικοῦ Ἀρχείου» τοῦ ἀοιδίμου Ἱεράρχου. Ἀλλὰ πρὶν ἢ προχωρήσω εἰς σύντομον ἀξιολόγησιν διὰ περιληπτικῆς ἀναλύσεως τοῦ ἔργου, ἐπιτραπέϊτω μοι ν' ἀναφέρω τὰ τῆς πρώτης γνωριμίας μου μετὰ τοῦ μακαριστοῦ ἀνδρός.

4. Νεαρός τις πτυχιούχος τῆς Θεολογίας, ἄρτι ἐπανελθὼν μετὰ πενταετῆς σπουδᾶς ἐν Βερολίνῳ καὶ Μονάχῳ, Διδάκτωρ δὲ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου, ἐπὶ τῇ βᾶσει ἐναισίμου διατριβῆς φερούσης τὸν τίτλον: «Προλεγόμενα εἰς τὰς «Ἑρμηνευτικὰς Διδασκαλίας» τοῦ Ἰωάννου Η' Ἐπιφιλίνου, Πατριάρχου Κων/πόλεως (2 Ἰαν. 1064 - 2 Αὐγ. 1075), συμβολὴ εἰς νέαν ἐκδοσιν», ἐπληροφορήθη παρὰ τοῦ ἀοιδίμου καὶ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσόστομου Παπαδοπούλου, ὅτι καὶ ὁ Ἀποκριστὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Μητροπολίτης τότε Τραπεζοῦντος Χρυσάνθος, ἡτοί-

μαζεν εἰδικὴν μονογραφίαν περὶ Ἐπιφιλίνου. Τῇ συστάσει λοιπὸν τοῦ σεπτοῦ Πρωθιεράρχου Χρυσόστομου, μετέβην (1937) εἰς τὸ ἀπέναντι τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Μεγάρου ἀπέριττον γραφεῖον, δυσπεριγράπτου ἀπλότητος καὶ ἐντὸς σμικροῦ καὶ στενοῦ χώρου κείμενον, πρὸς συνάντησιν καὶ γνωριμίαν μετὰ τοῦ ἐπιστήμονος Ἱεράρχου, ὅστις εἰργάζετο ἐτοιμάζων τὸ περὶ Ἐπιφιλίνου ἔργον, ὅπερ ἐπρόκειτο καὶ τὸν ἴδιον νὰ ἀναδείξῃ ἐπὶ διεθνοῦς ἐπιστημονικοῦ ἐπιπέδου καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπιστήμην γενικώτερον νὰ τιμήσῃ.

5. Εἶναι δυσχερὲς νὰ περιγράψω τὴν προκληθεῖσαν εἰς ἐμὲ ἐντύπωσιν, ἐπὶ τῇ ἀντικρύσει τῆς ἐπιβλητικῆς, ὅσον καὶ γλυκυτάτης μορφῆς τοῦ ἀνδρός. Εἶπον κατ' ἐμαυτόν, ἴσταμαι ἐνώπιον προσώπου πατερικῆς ἐπιβολῆς καὶ ἀγιότητος. Ἡ μακρὰ γενειὰς καὶ οἱ μεγάλοι ὀφθαλμοὶ μοὶ ὑπενθύμιζον τὸν μέγαν Βασίλειον· τὸ μειλίχιον καὶ χλοερὸν πρόσωπον ἔφερεν εἰς τὴν μνήμην μου τὸν μέγαν Γρηγόριον τὸν Θεολόγον καὶ τὸ γλυκυφραδὲς τοῦ λόγου Ἰωάννην τὸν Χρυσορρήμονα ἀνεπέμπαζεν. Ἐκυψα σχεδὸν πρηγῆς καὶ ἠσπάσθην τὴν δεξιάν του. Ἐψέλισα λόγους τινὰς πρὸς δικαιολογίαν τῆς αἰτηθείσης ἀκροάσεως. Ἐκεῖνος δὲ συνέχισε τὴν περὶ «Ἐπιφιλίνου» συζήτησιν, λίαν δι' ἀμφοτέρους ἐνδιαφέρουσαν. Ἀντελήφθην ὅτι ἐκάτερος δι' ἐτέρων ἀτραπῶν ἀνηρευνῶμεν τὰ τῆς προσωπικότητος τοῦ ἐνδόξου Πατριάρχου τοῦ Βυζαντίου Ἰωάννου τοῦ Ἐπιφιλίνου, προσφιλοῦς μὲν δι' ἐμέ, οἰκείου δὲ καὶ πεφλημένου δι' Ἐκεῖνον, καθὸ πολίτου τῆς ἱστορικῆς καὶ περιλάμπρου πόλεως τῆς Τραπεζοῦντος, ἐν ἣ ἔζησε καὶ ἔδρασεν ἐκκλησιαστικῶς καὶ ἐθνικῶς, ἥρωος καὶ ἀθλητοῦ ἐπιδείξας ἀνδραγαθήματα ὁ περικλητῆς Πρωθιεράρχης Χρυσάνθος.

6. Ἀναπολῶν τὰ τῆς εὐτυχοῦς πρώτης γνωριμίας μου μετὰ τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἀνδρός, τοῦ Χαριλάου - Χρυσάνθου, μοὶ ἔρχονται ἅμα εἰς τὴν μνήμην οἱ ὠραῖοι στίχοι τοῦ μεγάλου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, τοῦ καὶ Ναζιανζηνοῦ, ἐν τῷ «Πρὸς Ἑλλήνιον περὶ τῶν μοναχῶν» προτρεπτικῷ

Ἐπει (παρὰ Migne, PG 37, 1451-1477) καὶ συγκεκριμένως οἱ στίχοι 171-178:

«Οὐδὲ μὲν ἐν πομάτοισι Χαρίλαος
(Χρυσάνθος), ἀλλ' ἐπὶ γαίης
Ἰστάμενος, θώκων ἄπτεται οὐρανίων,
Μείλιχος, ἠδυεπής, αἰεὶ χλοάοντι προσώπω
Φαίνων εὐμενέος πνεύματος ἀγλαΐην,
Οὐδ' ἐπίπλαστον ὑπερθεν, ὁμοίᾳ θηλυτέρησι,
Βάλλων χρῶμ' ἀρετῆς, κάλλος ἐλεγχόμενον,
Ἄλλὰ φόβον πραπίδεςσι Θεῶ φίλον ἐντὸς
ἔεργων,
Μούμφ τῷ κρυφῶν ἴδμονι φαινόμενον».

Καὶ ἐπὶ τὸ ἀπλούστερον :

«Οὔτε μὲν ἐν τοῖς τελευταίοις ὁ Χαρίλαος,
ἀλλ' ἐπὶ τῆς γῆς
Ἰστάμενος, τῶν οὐρανίων θρόνων ἐφάπτεται,
Μείλιχος, γλυκυφραδής, πάντοτε μὲ χλοερὸν
πρόσωπον
Ἐμφαίνων τὴν δόξαν τοῦ εὐμενοῦς πνεύ-
ματος,
Οὔτε ἄνωθεν ἐπίπλαστον, ὅπως εἰς τὰς γυ-
ναϊκας,
Ρίπτων τὸ χρῶμα τῆς ἀρετῆς, τὸ ἐλεγχόμε-
νον κάλλος,
Ἄλλὰ φόβον ἀγαπητὸν εἰς τὸν Θεὸν μὲ
τὴν φρόνησιν ἐντὸς περικλειῶν
Εἰς μόνον τὸν γνώστην τῶν κρυπτῶν φαινό-
μενον».

7. Εἶναι τοῦ ἐπιστήμονος καθήκον, καὶ μάλιστα τοῦ ἱστορικοῦ, ὑποχρέωσις ν' ἀναζητῇ τὴν ἀλήθειαν, ἀνευρίσκων δὲ ταύτην καὶ πειθόμενος περὶ τῆς ἀκριβείας τῶν ἱστορικῶν γεγονότων, νὰ κηρύττῃ τὴν ἀλήθειαν, ἀδιαφορῶν διὰ τὰς κρίσεις, εὐμενεῖς ἢ δυσμενεῖς, τῶν ἐξ ὑποκειμένου κρινόντων ἢ καὶ ἐπικρινόντων τὰ συμπεράσματά του. Ἡ ἀλήθεια λοιπὸν τῆς προβολῆς τῆς μεγάλης προσωπικότητος τοῦ σεπτοῦ τούτου Πρωθιεράρχου μοὶ ἐπιβάλλει τὴν ἔξαρσιν τῆς μεγάλης καὶ σεβασμίας Μορφῆς του καὶ νὰ βεβαιώσω, ὅτι θεωρῶ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Χρυσάνθον μίαν τῶν μεγάλων Μορφῶν τῆς τε Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἑλ-

ληνικοῦ Ἔθνους. Εἶναι νωπὰ τὰ γεγονότα τοῦ τρόπου τῆς ἀνυψώσεως τοῦ ἀπὸ Τραπεζοῦντος Χαρίλαου - Χρυσάνθου Φιλιππίδου εἰς τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν Θρόνον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἀποφεύγω νὰ διατυπώσω κρίσεις ἐπ' αὐτῶν. Δὲν εἶναι πρόθεσίς μου οὔτε νὰ δυσαρεστήσω τοὺς ἀντιταχθέντας εἰς τὴν ἀνυψώσιν του, οὔτε νὰ κολακεύσω τοὺς φίλα διακειμένους. Ὁ ἱστορικὸς τοῦ μέλλοντος θὰ ἐκθέσῃ ἀσφαλῶς τὴν πᾶσαν ἀλήθειαν, κρίνων κατ' ἐμὲ εὐμενῶς τὴν ἐκλογὴν του, ἄλλωστε ὡς ἀπέδειξε καὶ ἡ σύντομος μὲν, ἀλλὰ καὶ μεστή ἡρωικῶν πράξεων ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους πηδαλιουχία τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρός. Ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας εἶχε λόγους δυσαρεσκείας κατὰ τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χρυσάνθου, ἀλλ' ἡ συνείδησις καὶ τὸ καθήκον τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας μοὶ ὑπαγορεύουν τὴν ὁμολογίαν, ὅτι ὁ ἀοιδίμος οὗτος Ἀρχιεπίσκοπος ὑπῆρξεν ὄντως μέγας καὶ ὡς Ποιμενάρχης καὶ ὡς γενναῖος ἀγωνιστῆς τῶν ἐθνικῶν δικαίων. Ὁφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ ἐντεῦθεν ἄχρι καὶ τῆς σήμερον, ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ἠτύχησε νὰ ἀναδείξῃ μεγάλας προσωπικότητας ἐν τῷ Ἀρχιεπισκοπικῷ θρόνῳ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Ἑλλάδος πάσης. Εἰς τῶν μεγάλων Ἀρχιεπιπέμων ὑπῆρξε πράγματι καὶ ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσάνθος!

*

8. Ἀρκεῖ ν' ἀναγνώσῃ τις καὶ ἐπὶ τροχάδην ἔστω τὰς «Βιογραφικὰς Ἀναμνήσεις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσάνθου, τοῦ ἀπὸ Τραπεζοῦντος», ἃς ὁ ἴδιος συνετάξατο καὶ ἐπεράτωσεν ἐν Γλυφάδι τῇ 31-5-1948, κατὰ τὴν ἐπιμελημένην ἔκδοσιν τοῦ ἐκτελεστοῦ τῆς Διαθήκης τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρός κ. Γεωργίου Ν. Τασοῦδη, διὰ ν' ἀντιληφθῇ πάραυτα ὅτι κατὰ τὴν ἱστορουμένην δεκαετίαν (1911-1920), ὁ ἀοιδίμος Πρωθιεράρχης ὑφούται εἰς ἱστορικὴν προσωπικότητα μεγαλείου καὶ δόξης, ἀναλόγου τῶν ἐπιφανεστέρων ἀνδρῶν τῆς τε Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους. Μὲ πόσῃν ἀπλότῃ, ἀλλὰ καὶ πα-

ραστατικότητα ἀφηγεῖται ὁ ἴδιος ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τὰ τῆς παιδικῆς ἡλικίας του (1881-1897), τὰ τῶν σπουδῶν του (1897-1905), τὰ τοῦ διορισμοῦ του ὡς καθηγητοῦ ἐν τῷ Φροντιστηρίῳ Τραπεζοῦντος καὶ ὡς ἀρχidiaκόνου ἐν τῇ Ἱ. Μητροπόλει τῆς Τραπεζοῦντος (1905-1907)! Ἀκολουθεῖ ἡ ἀφήγησις περὶ τῶν ἐν Γερμανία καὶ Ἑλβετία σπουδῶν του (1907-1911) καὶ ἡ ἐπάνοδος εἰς Κων/πολιν, ὡς καὶ ὁ διορισμὸς του ὡς ἀρχισυντάκτου τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ ὡς ἀρχειοφύλακος τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ' (1911-1912). Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἤρχισε νὰ διαφαίνεται ἡ ἰδιοφυία καὶ σπανία ἰκανότης τοῦ ἀνδρός. Διὸ καὶ ἀποστέλλεται εἰς Βενετίαν ὡς Ἐξάρχος τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου πρὸς μελέτην καὶ ρύθμισιν τῶν πραγμάτων τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος (Ἰούλιος 1912). Ὁραιότατα ἀφηγεῖται τὴν πρώτην συνάντησίν του μετὰ τοῦ μεγάλου πολιτικοῦ ἀνδρός Ἐλευθερίου Βενιζέλου κατὰ τὴν ἐξ Ἑλλάδος διέλευσίν του, μάλιστα κατὰ τὰς παραμονὰς τοῦ Βαλκανικοῦ πολέμου (1912). Ἐπιστρέφει μετὰ δίμηνον παραμονὴν ἐν Βενετία καὶ ὑποβάλλει τὴν ἐκθεσίν του εἰς τὸν Πατριάρχην. Ἄλλ' ἐπέπρωτο τὴν 13 Ν/βρίου 1912, ἕνα περίπου μῆνα μετὰ τὴν ἀφίξίν του εἰς Κων/πολιν, νὰ ἐκδημήσῃ εἰς Κύριον ὁ σεπτὸς Οἴκουμενικὸς Πατριάρχης Ἰωακείμ Γ', ὅστις μὲ τόσῃν ἐκτίμησιν περιέβαλλε τὸν Χρυσάνθον. Τὸν πόνον του διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ προστάτου ἀπεκάλυψεν εἰς τὸ ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» τῆς 19ης Ν/βρίου 1912 ἐπικήδειον ἄρθρον του. Τὰ τῆς ἐκλογῆς τοῦ νέου Πατριάρχου Γερμανοῦ Ε' περιγράφονται λεπτομερῶς. Εἶτα ἐκτίθεται μετὰ παραστατικότητος καὶ ἀκριβείας ἡ ἔκρηξις τοῦ Α' Βαλκανικοῦ πολέμου, ὡς καὶ ἡ δολοφονία τοῦ ἀειμνήστου Βασιλέως Γεωργίου Α' (1913). — Ἀπὸ τοῦ νῦν ἀρχεται ἡ ἀφήγησις τῶν σημαντικωτέρων ἱστορικῶν γεγονότων, ἐθνικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν, εἰς τὰ ὅποια διαλάμπει ἡ μεγάλη Μορφή τοῦ ἐκλεγέντος ἐν τῷ μεταξύ ὡς Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Χρυσάνθου (18 Μαΐου 1913). Ὁ νεοεκλεγείς Μητροπολίτης ἔκρινεν ἀναγκαῖον, λόγῳ τῶν πολιτικῶν γεγονότων, νὰ ἐπισκε-

φθῇ τὰς Ἀθήνας πρὶν ἢ μεταβῆ εἰς τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ Ἐπαρχίαν τῆς ἐνδόξου πόλεως τῆς Τραπεζοῦντος (1913). Τὸ πρῶτον ἀφικνεῖται εἰς τὴν Τραπεζοῦντα τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1913. Πόσον διδακτικὰ εἶναι τὰ ἱστορούμενα περὶ τῆς αἰτίας τῆς κηρύξεως τοῦ Α' Παγκοσμίου πολέμου καὶ ὁποίας κατέβαλεν ὁ Μητροπολίτης προσπαθείας πρὸς προστασίαν τῶν χριστιανικῶν πληθυσμῶν (1914-1915)!

9. Ἐν συνεχείᾳ, ἱστοροῦνται τὰ θλιβερά καὶ συνταρακτικὰ συμβάντα ἀπὸ τοῦ ἔτους 1914 μέχρι τοῦ 1920. Ὁ ἀναγνώστης αἰσθάνεται ρίγη συγκινήσεως ἐκ τῆς παραστατικότητος, μεθ' ἧς ἐκτίθενται αἱ ἀρμενικαὶ σφαγαὶ καὶ αἱ ὑπὲρ τῶν Ἀρμενίων ἐνέργειαι τοῦ Μητροπολίτου, πιστούμεναι καὶ ὑπὸ ἐπισήμων ἐγγράφων. Ζωηρὰ καὶ λίαν ἐνδιαφέρουσα εἶναι καὶ ἡ ἐξιστόρησις τῆς διασπάσεως τοῦ τουρκικοῦ μετώπου καὶ ἡ κατάληψις τοῦ Ἐρζεροῦμ ὑπὸ τῶν Ῥώσων (1916), ὡς καὶ τῆς ἀποχωρήσεως τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν ἐκ Τραπεζοῦντος καὶ τοῦ σχηματισμοῦ προσωρινῆς Κυβερνήσεως ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μητροπολίτου (1916). Συγχρόνως, τὰ ρωσικὰ στρατεύματα εἰσέρχονται εἰς τὴν ἀνοχύρωτον πόλιν τῆς Τραπεζοῦντος, 17ην δὲ Ἰουλίου τοῦ 1916 ἀφικνεῖται εἰς Τραπεζοῦντα ὁ Ἀντιβασιλεὺς τοῦ Καυκάσου Μ. Δουξ Νικόλαος Νικολάϊεβιτς. Λίαν ἐνδιαφέρουσαι εἶναι αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Μητροπολίτου πρὸς τὸν Τοῦρκον Βαλῆν καὶ ἡ διαμειφθεῖσα ἀλληλογραφία μεταξύ Μητροπολίτου καὶ τοῦ Πρίγκηπος Ὀρλώφ (1916). Ὁ Μητροπολίτης ἀναλαμβάνει περιοδείας εἰς πλείστας περιοχὰς τοῦ Πόντου πρὸς ἀνακούφισιν καὶ παρηγορίαν τῶν πληθυσμῶν. Ἄλλ' ἔρχεται εἰς σύγκρουσιν μὲ ὠρισμένας ρωσικὰς στρατιωτικὰς ἀρχάς, λόγῳ κακομεταχειρίσεως ὑπ' αὐτῶν τῶν Ἑλλήνων τῆς περιοχῆς. Ἐν τῷ μεταξύ, ἐκσπᾷ ἡ Ῥωσικὴ ἐπανάστασις μὲ πρώτην συνέπειαν τὴν ἐκθρόνισιν τοῦ Τσάρου Νικολάου Β' (1917). Τὰ συνταρακτικὰ ἐν Ῥωσίᾳ γεγονότα εἶχον, ὡς ἦτο φυσικόν, ἀντίκτυπον καὶ ἐπὶ τῶν Ῥωσικῶν στρατευμάτων κατοχῆς τοῦ Πόντου. Ὁ Μητροπολίτης ἀναλαμβάνει νέαν περιοδείαν πρὸς ἐνθάρρυνσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἐπαρ-

χίας του (1917). Ὁ Ρωσικὸς στρατὸς ὀπισθοχωρεῖ καὶ ὁ Μητροπολίτης δρᾷ πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν διὰ τὴν προστασίαν τῶν χριστιανικῶν πληθυσμῶν, ἐν ᾧφε! μάλιστα ἐπανακαταλήψεως τῆς Τραπεζοῦντος ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἥτις καὶ πραγματοποιεῖται (1918). Τὰ ὄργανα τῶν τσετέδων ἐν Πόντῳ καὶ αἱ τελευταῖαι ἡμέραι τῆς κατοχῆς τῆς Τραπεζοῦντος ὑπὸ τῶν Ρώσων διεκτραγωδοῦνται μὲ τραγικὴν παραστατικότητα. Οἱ Γάλλοι προτρέπουν τὴν συγκρότησιν Ἑλληνικοῦ συντάγματος (1918), ἀλλ' ὁ Μητροπολίτης ἀποφεύγει νὰ ἐκτελέσῃ τὴν σύστασιν Ἑλληνικοῦ συντάγματος, λίαν δεδικοιολογημένως, ἐπειδὴ ἐγνώριζεν ὅτι «οἱ Τούρκοι, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἐξάκις πολυαριθμότεροι, ἐξηρηθισμένοι βλέποντες τοὺς Ἕλληνας νὰ λαμβάνωσι τὰ ὄπλα ἐναντίον τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ, θὰ μεταβῶσιν εἰς τὰ χωρία διὰ νὰ σφάξουν ὅλας τὰς ἑλληνικὰς οἰκογενεῖας» (σ. 174). Τὰς βαρβαρότητας τῶν Τούρκων, ἅμα τῇ ἀνακαταλήψει τῆς Τραπεζοῦντος ἐκτίθησιν ὁ ἀοίδιμος Ἀρχιεπίσκοπος Χ ρ ὺ σ α ν θ ο ς εἰς τὰς σελίδας 175-183. Τὰς δὲ κρίσεις του περὶ τῶν τουρκικῶν καταστροφῶν διατυπώνει ἐν εἰλικρινείᾳ καὶ παρρησίᾳ εἰς ἐπιστολὴν του πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 12ης Ὀκτωβρίου 1918. Τὴν 30ὴν Ὀκτωβρίου 1918 οἱ Τούρκοι συνθηκολογοῦν μετὰ τῶν Συμμάχων ἐπὶ ἀγγλικῷ πολεμικοῦ σκάφους, τὰ δὲ συμμαχικὰ στρατεύματα καὶ ὁ στόλος ἀφικνοῦνται εἰς τὴν Κων/πολιν. Ὁ Μητροπολίτης Τραπεζοῦντος ἐκλέγεται ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὡς μέλος Ἐπιτροπῆς προασπίσεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀλυτρώτου Ἑλληνισμοῦ εἰς τὴν Συνδιάσκεψιν τῆς Εἰρήνης. Ἀναχωρεῖ μέσῳ Βατοῦμ εἰς Κων/πολιν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ἀθήνας καὶ Μασσαλίαν καὶ τὴν 16/29 Ἀπριλίου 1919 φθάνει εἰς Παρισίους, ἐνθα διαβουλεύεται μετὰ τῶν κορυφαίων πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς Ἑλλάδος, Ἐλευθερίου Βενιζέλου καὶ Νικ. Πολίτου. Ἐπιδίδει δ' αὐτοῖς, πρὸς ἀκριβεστέστεραν ἐνημέρωσίν των, ὑπόμνημα περὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ τοῦ Πόντου, πρὸς τὸν σκοπὸν ἐπίσης, ὅπως ἐπιδοθῇ τοῦτο εἰς τὴν Συνδιάσκεψιν. Ἐν σελ. 193 ἐκτίθεται ἡ τὰ μάλιστα ἐνδιαφέρουσα συνάντησις τοῦ Μητροπολίτου, τοῦ Α. Παπᾶ καὶ τοῦ Π. Νικολοπούλου μετὰ τοῦ πρεσβευτοῦ Jules Cambon, Προέδρου

Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν ὑποθέσεων καὶ ἱστοροῦνται τὰ διαμειφθέντα κατ' αὐτὴν (26/9 Μαΐου 1919). Καὶ ἡ συνάντησις του μετὰ τοῦ Wilson καὶ τὰ διαμειφθέντα κατ' αὐτὴν περιγράφονται λεπτομερῶς καὶ μετὰ σαφηνείας (30/13 Μαΐου 1919). Ἐν συνεχείᾳ, ἐκτίθενται πᾶσαι αἱ ἐπαφαὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἀντιπροσωπείας μεθ' ὅλων τῶν ἐπισήμων προσώπων τῶν Συμμάχων ἐν Παρισίοις, ἡ ἐν ἐπισημότητι ἄφιξις τῆς Τουρκικῆς ἀντιπροσωπείας ἐπὶ Γαλλικοῦ θωρηκτοῦ. Εἶναι σπουδαιότατα τὰ ἱστορούμενα περὶ τῶν ἐνεργειῶν τῶν Τούρκων παρὰ τῷ Συμμαχικῷ Συμβουλίῳ, διὸ καὶ παρατίθεμεν τοὺς λόγους αὐτοῦ τοῦ Μητροπολίτου, ὡς ἔχουσιν (σελ. 205-206): «Τὸ Συμβούλιον τῶν Πέντε δέχεται τοὺς Τούρκους εἰς ἀκρόασιν. Τυφλωθέντες ζητοῦν τὴν Κύπρον καὶ τὴν Αἴγυπτον. Ἐξοργίζεται ἡ Ἀγγλία διὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων γενομένην προτίμησιν τῆς Γαλλίας καὶ ἠθέλησε νὰ δεῖξῃ πόσον ἀξίζει μία γαλλικὴ συμπάθεια πρὸς τὴν Τουρκίαν ἄνευ τῆς ἰδικῆς της. Ὁ Balfour, Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἀγγλίας καὶ μέλος τῆς Συνδιασκέψεως, συντάσσει τὸ περίφημον ἔγγραφο, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ τελειότερον κατηγορητήριον κατὰ τῆς Τουρκίας. Τὸ ὑπογράφει ὁ Clemenceau, ὡς Πρόεδρος τῆς Συνδιασκέψεως, καὶ τὸ στέλλει εἰς τοὺς Τούρκους. Ἄλλην ἐπ' ἄλλης ἐπαίσαν πληγὴν καὶ τραῦμα ἐπὶ τραύματος. Ἐπακολουθεῖ ἀμέσως γράμμα τοῦ Clemenceau, τὸ ὁποῖον ἀπαλλάττει τοὺς Τούρκους ἀπὸ τὴν ἐνόχλησιν νὰ μείνουν εἰς Παρισίους. Εἴμεθα ἰκανοποιημένοι...».

10. Τὰ γεγονότα ἐκτίθενται κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν καὶ μὲ ἀκρίβειαν. Ἀρμενικὴ ἀντιπροσωπεία, ἐλθοῦσα εἰς Παρισίους διὰ νὰ διεκτραγωδῆσῃ τὰ περὶ τῶν σφαγῶν τοῦ Ἀρμενικοῦ πληθυσμοῦ ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἔρχεται εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ Μητροπολίτου καὶ συζητεῖ περὶ παραχωρήσεως ἐλευθέρου λιμένος ἐν Πόντῳ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων (σ. 207). Εἶτα ἐξιστορεῖ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τὰ τοῦ ταξιδίου του εἰς Ἀγγλίαν καὶ πῶς ἐνήργησεν ὑπὲρ τοῦ προσφιλοῦς του Πόντου (σ. 209). Ἐπιστροφὴ εἰς Παρισίους καὶ τελευταῖαι ἐνεργεαὶ του ὑπὲρ τοῦ Πόντου (σ. 226). Ἀναχωρεῖ ἐκ Παρισίων καὶ τῇ

28/10 Σ/βρίου 1919 φθάνει εἰς Ἀθήνας ὁ Μητροπολίτης, ἔνθα μετ' ἐπισήμων προσώπων διαβουλεύεται περὶ Πόντου (σ. 243). Ταξιδεύει εἰς Θεσ/κην, ὅπου παρέμεινεν ἐπὶ ὀκταήμερον διὰ τὴν ἐνημερώσιν ἐπίσημα ἐκκλησιαστικὰ καὶ πολιτικὰ πρόσωπα περὶ τῶν ἐν Παρισίοις καὶ Λονδίῳ ἐνεργειῶν τοῦ ὑπὲρ τοῦ Πόντου. Τὴν 20 Σ/βρίου/3 Ὀκτωβρίου ἀναχωρεῖ μέσῳ Θράκης εἰς Κων/πολιν, ἔνθα συναντᾶται μετὰ τοῦ Ἀμερικανοῦ στρατηγοῦ Harbord καὶ τοῦ συνοδεύοντος τοῦτον συνταγματάρχου Printon, ἄρτι ἐπανελθόντων ἐκ τῆς ἀνά τὸν Πόντον καὶ τὴν Ἀνατολὴν περιουδίας των, οἵτινες ἀρνοῦνται νὰ εἰσηγηθῶσιν, ὅπως αἱ Η.Π.Α. ἀναλάβουν τὴν ἐντολὴν ἐπὶ τῆς Τουρκίας, ἐπηρεασθέντες προφανῶς ἐξ ὑπόυλων εἰσηγήσεων νεοτούρκων (σ. 263-265). Τοῦτο, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἀκολουθημένην ὑπὸ τινων συμμάχων κρατῶν πολιτικὴν, ἐπιζημίαν διὰ τὴν Ἑλλάδα, ἠνάγκασε τὸν Μητροπολίτην νὰ εἰσηγηθῆ πλέον συνεννόησιν τῶν Ἑλλήνων μετὰ τῶν Τούρκων πρὸς ἀποφυγὴν ραδιουργιῶν τῶν Εὐρωπαίων, καταστρεπτικῶν δι' ἀμφοτέρω τὰ μέρη, Τούρκους καὶ Ἑλληνας (σ. 265-270). Δι' ἐπισήμων ἐγγράφων καὶ τηλεγραφημάτων, ἐμφανίζει ὁ Μητροπολίτης τὰς ἐνεργείας του κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν του εἰς Τραπεζοῦντα καὶ τὴν εἰς Καύκασον μετάβασίν του (1919).

11. Τὸ τελευταῖον κεφάλαιον καὶ μάλιστα ἀπὸ τῆς σελ. 279 κ.έ. εἶναι σπουδαιότατον καὶ τὰ μάλιστα ἐνδιαφέρον. Ὁ Μητροπολίτης δίδει ἀπάντησιν εἰς τὰς κατηγορίας ἐκείνων, οἱ ὅποιοι διέβαλλον τοὺς Ποντίους, ὡς ὑπευθύνους διὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ ζητήματος τοῦ Πόντου, διότι «δὲν ἐδέχθημεν τὴν ὑπὸ τοῦ Βενιζέλου προταθεῖσαν ἀπόσπασιν τοῦ Βιλαετίου Τραπεζοῦντος καὶ προσάρτησιν αὐτοῦ εἰς Ἀρμενίαν»! Ὁ Μητροπολίτης διαμαρτύρεται ἐντόνως πρὸς τὸν Πρωθυπουργὸν Ἐλευθέριον Βενιζέλον διὰ τὰς ἀπιστεύτους συκοφαντίας, τὰς ὁποίας ἐξέφερον οἱ περὶ τὸν συνταγματάρχην Καθενιώτην κατὰ τῶν ἐνεργειῶν τῶν Ποντίων (21.1.1920). Ἐν τῷ μεταξύ, τηλεγραφήματα ἐκ Παρισίων ἐζήτησαν ἐπιμόνως τὴν μετάβασιν τοῦ Μητροπολίτου εἰς Παρισίους, ὅπως συμμετάσχῃ τῆς Συνδιασκέψεως. Κατόπιν τηλεγραφήματος καὶ τοῦ Τοποτηρη-

τοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὁ Μητροπολίτης ἀνεχώρησεν εἰς Κων/πολιν. Ἀλλ' ἄς ἀφήσωμεν τὸν ἴδιον νὰ περιγράψῃ τὰ γεγονότα (σελ. 281): «Τὸ τηλεγράφημα μοὶ ἐπεδόθη ὑπὸ τοῦ ἐν Τραπεζοῦντι ἀντιπροσώπου τῆς Γαλλικῆς Ἀρμοστείας. Ἀμέσως ἀπῆλθον διὰ τοῦ ἀναχωροῦντος Γαλλικοῦ ἀτμοπλοίου εταιρείας Πακέ, κατευθυνόμενος εἰς Κων/πολιν. Παρὰ τὴν Ἀμισὸν μὲ συνήντησεν ἓν Ἀμερικανικὸν ἀντιτορπιλικόν, ἐκ τοῦ ὁποίου ἀπεσπάσθη βενζινάκατος, ἧς ἐπέβαινεν ὁ λοχαγὸς Καραπαναγιώτης, ἀκόλουθος τοῦ Καθενιώτου, ὅστις μὲ ἐπεσκέφθη ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου Πακέ, λέγων ὅτι ἔρχονται ἐκ Τραπεζοῦντος, ὅπου μὲ ἀνεζήτησαν, ἀλλ' ἔμαθον ὅτι εἶχον ἤδη ἀπέλθει καὶ ἔσπευσαν νὰ μὲ συναντήσουν ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου, διὰ νὰ μὲ παρακαλέσουν νὰ συνεχίσω τὸν πλοῦν διὰ τοῦ Ἀμερικανικοῦ ἀντιτορπιλικοῦ. Ἐκείνην τὴν ὥραν εἶχον δεχθῆ ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου τὴν Ἑλληνικὴν ἀντιπροσωπεῖαν Ἀμισοῦ, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Θεοφιλέστατον Ἐπίσκοπον Ζήλων Εὐθύμιον. Ἦλθον νὰ μὲ ἴδουν καὶ συμβουλευθοῦν περὶ τοῦ πρακτέου. Ἐγὼ εἶπον εἰς αὐτοὺς σαφῶς, ὅτι ὁ Πόντος ἐγκατελείφθη ὑπὸ τῶν Μ. Δυνάμεων καὶ ὅ,τι ἐναπομένει νὰ πράξωμεν εἶναι νὰ συνεννοηθῶμεν μὲ τοὺς Τούρκους. Τοῦτο ἤκουσαν μὲ πολλὴν ἀπογοήτευσιν. Τοὺς ἀπεχαιρέτησα καὶ ἀπῆλθον καὶ ζωηρῶς ἀκόμη ἐνθυμοῦμαι τὸ ὕστατον ἀπελπερὸ βλέμμα, μὲ τὸ ὁποῖον μὲ ἠτένιζεν ὁ ἀτυχῆς Ἐπίσκοπος Ζήλων, ὅστις κατόπιν κατεδικάσθη εἰς θάνατον ἀπὸ τὰ δικαστήρια ἀνεξαρτησίας καὶ πρὶν ἀπαγχονισθῆ ἀπέθανεν ἐν τῇ φυλακῇ. Αἰωνία του ἡ μνήμη...». Περαιτέρω ἀφηγεῖται ὁ Μητροπολίτης τὴν ἀφιξίν του εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἔνθα καὶ λαμβάνει γνῶσιν τῆς προσκλήσεως τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου ν' ἀναχωρήσῃ ἀμέσως εἰς Παρισίους καὶ Λονδῖνον, ὅπερ καὶ ἐπραξεν. Ἐν Παρισίοις ἐπεσκέφθη τὸν Jules Cambon, εἰς ὃν λέγει: «εἶναι καταφανῆς ἡ συνεργασία τῶν μπολσεβίκων μὲ τοὺς Τούρκους». Ὁ Cambon περίλυπος ἀπήντησεν: «Μόνη ἡ ἀσθενὴς φωνή μου ὑπελείφθη συνήγορος τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων ἐν Ἀνατολῇ» (σ. 282). Εἶτα ἀφηγεῖται τὰ διαμειφθέντα μεταξύ Βενιζέλου καὶ αὐτοῦ, ὡς καὶ τὰ τῆς συναντήσεως του μετὰ τοῦ συνταγματάρχου

Καθενιώτου, ὃν καὶ ἐπετίμησε δριμέως διὰ τὴν πολιτείαν του ἔναντι τοῦ ποντιακοῦ ζητήματος. Καὶ ἐν συνεχείᾳ λέγει: «Εἰς μίαν νέαν ἐπίσκεψίν μου πρὸς τὸν Βενιζέλον μοι εἶπεν, ὅτι δυστυχῶς ἐνέδωκαν οἱ κυβερνῶντες νὰ ἔλθουν οἱ Ἕλληνες πρόσφυγες τοῦ Καυκάσου εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ με ἠρώτησε ποῦ νομίζω, ὅτι πρέπει νὰ ἐγκατασταθοῦν. Ἀπέκλεισα τὴν Μακεδονίαν. Ὡς τόπον ἐγκαταστάσεως τῶν ἐκ Κάρς καὶ Τσάλκας Ποντίων προσφύγων εἶχον ὑποδείξει προφορικῶς εἰς τὸν Βενιζέλον τὴν Πελοπόννησον, τὴν Κρήτην καὶ τὰ σύνορα τῆς ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ κατεχομένης περὶ τὴν Σμύρνην Μ. Ἀσίας, διότι τοὺς Ποντίους πρόσφυγας ἐκ Καυκάσου ἐχώριζεν ἀπὸ τῶν Τούρκων αἰώνιον μῖσος. Ἐν τῷ μεταξύ ἐμελέτησα τὸ περὶ τῶν ὑπολειφθέντων ἐν Τουρκίᾳ Ἑλλήνων δοθέν μοι ὑπὸ τοῦ Βενιζέλου ὑπόμνημα καὶ ἐσημείωσα ὡς ὅρους ἀνεκτοῦς, ὅσα εἶχον ὑπαγορεύσει εἰς τὰς μετὰ τῶν Τούρκων διαπραγματεύσεις μου ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἐπέδωκα τὸ ὑπόμνημα τοῦ Βενιζέλου μετὰ τῶν σημειώσεων καὶ παρατηρήσεων, τὰς ὁποίας ἐνέκρινεν ὁ Βενιζέλος» (σ. 283-284).

12. Ἀξιολογώτατα εἶναι καὶ τὰ ὅσα διαλαμβάνει ἐν κατακλειδί τῶν «Ἀναμνήσεων» του ὁ πολυάθλος Μητροπολίτης Τραπεζοῦντος Χρῦσανθος: «Τὸν Ἀπρίλιον (1920), ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντερβουρίας ἐκάλεσεν εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ Lambeth Palace ὅλους τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν λαῶν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆς, τοὺς εὐρισκομένους ἐν Λονδίῳ, ἐν οἷς καὶ τὸν Βενιζέλον, ἐμὲ καὶ τὸν Ἀρμένιον Πατριάρχην. Ὁμοίως δὲ πολλοὺς ἐξέχοντας Ἀγγλοὺς πολιτευομένους. Μετὰ τὸ προσφερθὲν τέϊον, παρεκάλεσεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντερβουρίας νὰ ὁμιλήσῃ εἰς ἕκαστος τῶν ἀντιπροσώπων τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆς, καὶ ἦλθεν ἡ ἰδική μου σειρά. Ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἑδρας εἶπον γαλλιστὶ περίπου τὰ ἐξῆς: «Ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Καντερβουρίας ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὅλους τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆς ὑπὸ τὴν φιλόξενον στέγην τοῦ ὠραίου καὶ μεγαλοπρεποῦς τούτου μεγάρου, διὰ νὰ συμβο-

λίση, ὅτι ὑπὸ τὴν κραταιὰν σκέπην καὶ προστασίαν τῆς Ἀγγλίας οἱ λαοὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆς θὰ συμφιλιωθῶμεν ὅλοι καὶ θὰ ἀποτελέσωμεν τὴν Ὁμοσπονδίαν τῶν λαῶν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆς, διὰ τῆς ὁποίας μόνης θὰ σωθῶσιν οἱ λαοὶ οὗτοι καὶ θὰ ἀκμάσουν καὶ θὰ παραγάγουν τὸν λεπτόν καὶ μυρωμένον πολιτισμὸν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆς καὶ θὰ ἔχη ἡ Ἀγγλία αἰώνιον τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν λαῶν». Καὶ συνεχίζει: «Μὲ διεδέχθη εἰς τὸ βῆμα ὁ Βενιζέλος, ὅστις γαλλιστὶ ἐτόνισε τὰ ἴδια, τὰ ὁποῖα, ὡς εἶπε: «πρὸ ὀλίγου εἶπεν ὁ ἅγιος Τραπεζοῦντος, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆς». Καὶ τελευτᾷ τὴν ἱστορικὴν του ἀφήγησιν ὁ Μητροπολίτης: «Ἀποχαιρετήσαντες τὸν Ἅγιον Καντερβουρίας καὶ τὴν λίαν φιλόφρονα σύζυγόν του, ἀναχωρήσαμεν μετὰ τοῦ Βενιζέλου, ὅστις με περιήγαγεν ἀνὰ τὰς ὁδοὺς καὶ τὰ ἀξιοθέατα τοῦ Λονδίνου, ὁμιλῶν περὶ τῆς πολιτικῆς, τὴν ὁποίαν ἠκολούθησε κατὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον. Εἰς μίαν στιγμὴν ἀποτεινόμενος πρὸς ἐμὲ λέγει: «Τὸ πρόγραμμα τοῦ φίλου σας Ἴωνος Δραγούμη, πρὸ τῶν Βαλκανικῶν πολέμων ἴσως ἠδύνατο νὰ ἐφαρμοσθῇ, ἀλλὰ μετὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους καὶ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ νομίζετε ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ ἐφαρμοσθῇ; Τῷ ἀπῆντησα, ὅτι «τὸ πρόγραμμα βεβαίως τοῦ φίλου μου Ἴωνος Δραγούμη πρὸ τῶν Βαλκανικῶν πολέμων ἠδύνατο νὰ ἐφαρμοσθῇ εὐκολώτερον» (σ. 285-286). Ἡ κάτωθι τοῦ ἀνωτέρω σημείωσις: «Γλυφάδα 1948», κατακλείει τὴν ἱστορικὴν ἀφήγησιν τοῦ μεγάλου ἐκκλησιαστικοῦ ἀνδρὸς καὶ πολυάθλου ἀγωνιστοῦ τῶν ἐθνικῶν δικαίων, μάλιστα ἐν στιγμαῖς τραγικαῖς διὰ τὸν Ἑλληνικὸν πληθυσμὸν τοῦ Πόντου.

*

13. Ὁ ἐπιμεληθεὶς τῆς ἐκδόσεως τοῦ μεγίστου ἐνδιαφέροντος ἱστοικοῦ τούτου ἔργου Γεώργιος Ν. Τασοῦδης, παρέθεσεν ἐν τέλει «Παράρτημα Κειμένων», δι' ὧν ἐπι-

Η Ε Π Ι Σ Κ Ε Ψ Ι Σ

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ

ΕΙΣ ΑΙΘΙΟΠΙΑΝ (31.10.1970 — 6.11.1970)

1. Ἡ «Αἰθιοπία ἢ ὑπὲρ Αἴγυπτον» (Θουκυδίδου Β,48) ἦτο γνωστὴ εἰς τοὺς Ἑλληνας ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων. Ὁ λαὸς τῆς, ὑπερήφανος σήμερον διὰ τὸ ὅτι διετήρησεν ἐπὶ τρεῖς χιλιάδας ἐτῶν ἱστορικοῦ βίου πάντοτε τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν του, εἶχεν ἐπιχειρήσει κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν τολμηρὰς ἐκστρατείας, αἱ ὁποῖαι τὸν κατέστησαν ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας κύριον, ἂν μὴ καὶ οἰκιστὴν, τῆς Αἴγυπτου καὶ ἀφῆκεν τὰ ἔχνη του εἰς πολλὰς χώρας τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Βορείου Ἀφρικῆς καὶ εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου. Ἡ ἐπικοινωνία τῶν Ἑλλήνων μετὰ τῆς Αἰθιοπίας ἦτο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα στενὴ. Εἰς αὐτὴν ὠφείλετο ἡ ἐξ Αἰθιοπίας διάδοσις τοῦ λοιμοῦ εἰς Ἀθήνας (428 π.Χ.). Τόσον οἱ Αἰθίοπες ἦσαν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἰσχυροί, ὥστε παρ' ὅτι ἐπὶ τι διάστημα ἐνίκηον ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων καὶ ἔβλεπον καταλαμβανόμενον ὑπ' αὐτῶν μέγα μέρος τῆς χώρας των, μετὰ ταῦτα ὀξέως ἀντεπιτεθέντες ὄχι μόνον τοὺς κατασυνέτριψαν, ἀλλὰ κατέλαβον καὶ ὑπέταξαν ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας τὴν Αἴγυπτον ἐξ ὀλοκλήρου καὶ ἦλθον εἰς συγκρούσεις μετὰ τῶν Ἀσσυρίων. Ἐνδοξον κατέστη τὸ Βασίλειον τῶν Ναυαταίων καὶ τὸ τῆς Ἀξώμης, τὸ ὁποῖον μεταγενέστερον ὑπέστη ἐντονωτάτην ἑλληνικὴν ἐπίδρασιν, ὡς μαρτυρεῖ πλῆθος ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν, εὐρεθεισῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν μας εἰς τὴν ἐνδοξον πρωτεύουσάν του.

2. Ἡ Ἁγία Γραφή περὶ τῆς Αἰθιοπίας κάμνει λόγον εἰς τὰς πρώτας αὐτῆς σελίδας (Γεν. β', 13). «Καὶ

ὁ ποταμὸς ὁ δεῦτερος Γεῶν· οὗτός ἐστιν ὁ κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν Αἰθιοπίας». Ἡδὴ τὸν Π' αἰῶνα πρὸ Χριστοῦ οἱ Αἰθίοπες ἦσαν τόσοι πολλοὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὥστε ἦλθον εἰς ἐπιμιξίαν καὶ μετ' αὐτῶν τῶν Ἰσραηλιτῶν (Ἀριθ. ιβ', 1). Ἦτο δὲ πάντοτε, ἀπὸ ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς, γνωστὸς ὁ πλοῦτος τῆς Αἰθιοπίας εἰς πολυτίμους λίθους (Ἰὼβ κη', 19) ὁ πλοῦτος τῆς βασιλείας Σαβᾶ περιγράφεται μὲ ζωνρότατα χρώματα. «Καὶ ἔδωκε τῷ βασιλεῖ ἑκατὸν εἴκοσι τάλαντα χρυσοῦ καὶ ἀρώματα εἰς πλῆθος πολὺ καὶ λίθον τίμιον· καὶ οὐκ ἦν κατὰ τὰ ἀρώματα ἐκεῖνα, ἃ ἔδωκεν βασίλισσα Σαβᾶ τῷ βασιλεῖ Σαλωμών» (Β' Παρ. θ', 9). Περιοριζόμεθα νὰ ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα, ὅτι ἐπὶ βασιλείᾳ Ἀσᾶ οἱ κύριοι τῆς Αἴγυπτου Αἰθίοπες ἐπεχείρησαν ἐκστρατείαν κατὰ τοῦ Ἰούδα, ἀποκρουσθεῖσαν, διότι «ἐπάταξε Κύριος τοὺς Αἰθίοπας ἐναντίον Ἰούδα, καὶ ἔφυγον οἱ Αἰθίοπες» (Β' Παρ. ιδ', 11).

3. Πρῶτος Αἰθίοψ ἀσπασθεὶς τὸν χριστιανισμὸν εἶναι ὁ «δυνάστης Κανδάκης τῆς βασιλείας Αἰθιοπίας, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γᾶς αὐτῆς» (Πραξ. η', 27) Ἄν ὁ «δυνάστης Κανδάκης» ἐπέτυχεν τι ὑπὲρ Χριστοῦ δὲν γνωρίζομεν. Ὡσαύτως, δὲν γνωρίζομεν ἂν ἔσχε μόνιμους καρποὺς τὸ κήρυγμα τοῦ ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου, κηρύξαντος εἰς Αἰθιοπίαν κατὰ μαρτυρίαν τοῦ ἱστορικοῦ Σωκράτους. Ἐπειδὴ φαίνεται, ὅτι ἡ δὲν εὖρον τὰ κηρύγματα τῶν ἀποστόλων ἀπήχησιν ἢ ὅτι τὸ φυτευθὲν δένδρον τὸ ἐμάραναν διωγμοί, ὁ ἄγιος Φρουμέντιος ὀνομάζεται «κεσσάτε βιρχάν»

κυροῦνται τὰ ἐν τῇ ἀφηγήσει τῶν «Βιογραφικῶν Ἀναμνήσεων» ἐκτιθέμενα ἱστορικὰ γεγονότα, διαλάμπει δ' ἅμα δι' αὐτῶν ἡ φωτεινὴ Μορφὴ τοῦ ἀπὸ Τραπεζοῦντος Ἀρχιεπισκόπου Χρυσάνθου, κυροῦται δ' ἅμα ἡ πολιτικὴ δεξιοτεχνία, τὸ προορατικὸν καὶ ἡ γενναιοῦτης τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καὶ ἐθνικοῦ τούτου Ἠγέτου, ἐν κρίσιμοις στιγμαῖς διὰ τὸν Ἑλληνισμὸν τῆς περιοχῆς τοῦ Πόντου. Ἡ Ἐφημερὶς Morning Post τῆς 23 Μαΐου 1919, ἔγραφε περὶ αὐτοῦ: «Ὁ Ἑλλην Ὀρθόδοξος Ἀρχιεπίσκοπος Τραπεζοῦντος κ. Χρυσάνθος, εἶναι μία ἐκ τῶν πλέον διακεκριμένων φυσιογνωμιῶν ἐξ ὧν συνηθροίσθησαν κατ' αὐτὰς εἰς Παρι-

σίους ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου» (σ. 375). Ἡ δὲ Pall Mall Gazette ἐσημείωνε τὴν 2 Αὐγ. 1919: «Διακεκριμένος ἐπισκέπτης ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Τραπεζοῦντος ἀπεβίβασθη εἰς τὰς ἀκτὰς μας. Εἶναι εἰς ἐκ τῶν Πνευματικῶν Ἀρχηγῶν τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἡ φήμη του δὲν περικλείεται ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ Θεολόγου καὶ Ἐκκλησιαστικοῦ. Τόσον μεγάλῃς ἐκτιμῆσεως ἀπῆλαυνεν, ὥστε διωρίσθη πρῶτος Διοικητὴς τῆς Τραπεζοῦντος, διαρκούντος τοῦ πολέμου» (σ. 377).

Κ Ω Ν . Γ . Μ Π Ο Ν Η Σ

Ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

δηλ. Φωτιστής και «άββᾶ Σαλάμα», δηλ. πατήρ τῆς εἰρήνης, δηλ. πρῶτος κήρυξ τοῦ εὐαγγελίου, εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης και τῆς καταλλαγῆς. Ἡ ἀποκοπή τῶν Αἰθιοπίων ἀπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας και ἡ ὑπ' αὐτῶν κατάκρισις τῆς Δ' ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἦτο ἔργον τοῦ ἱερέως Ἰουλιανοῦ, ἀνδρὸς τὰ μάλιστα φιλοαιθιοπος, ἐνεργοῦντος κατ' ἐντολήν τῆς Αὐτοκρατείας Θεοδώρας (Γ. Ἀρβανιτάκης, Μ.Ε.Ε., τ. Β', σ. 663) Φαίνεται, ὅτι ἡ Αἰθιοπία κατέστη χριστιανικὸν κράτος ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀνδρὸς τούτου, «ὅστις ἐβάπτισε τὸν βασιλέα και τοὺς μεγιστάνους του, ταυτοχρόνως ὅμως ἐξέθηκεν εἰς αὐτοὺς τὴν πλάνην τῶν χαλκηδονιζόντων, και πῶς οὗτο κατεδίωξαν ἀγίους ἀνθρώπους και ἐγκατέστησαν νέον δόγμα ἀνααιρετικὸν τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου» (ξ. ἀ., σελ. 663).

4. Παρὰ ταῦτα οὐσιαστικῶς οὐδέποτε ἔπαυσαν αἱ σχέσεις μεταξύ Αἰθιοπίας και Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας και Ἐκκλησίας. Αἱ ἐπαφαὶ ἐπραγματοποιοῦντο πάντοτε ἐκ πρωτοβουλίας τῶν Αὐτοκρατόρων τῆς Αἰθιοπίας. Τοῦτο ὀφείλετο ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰς τὸ ὅτι μέχρι πρό τινας ἡ Αἰθιοπικὴ Ἐκκλησία δὲν ἀπετέλει σῶμά τι, μὴ ἔχουσα ἰδίαν ἱεραρχίαν, ἀλλὰ διωκεῖτο ὑφ' ἐνὸς μόνου κόπτου ἐπισκόπου, ἀφ' ἑτέρου δέ, ὡς ἀναγράφεται εἰς τὸ ἐσχάτως ἐκδοθὲν βιβλίον τῶν Aymro Wondrnagegnehu και Joachim Motovu, The Ethiopian Orthodox Church, «ἡ Αἰθιοπία εἶναι μία θεοκρατικὴ μοναρχία εἰς τὴν ὅποιαν, ὡς και εἰς τὴν Ρωμαϊκὴν, Κράτος και Ἐκκλησία ἀπετέλουν μίαν διπλευρὸν ἐνότητα και ὁ βασιλεὺς θεωρεῖται ἀντιπρόσωπος τοῦ Χριστοῦ». Ἡ Αἰθιοπικὴ Ἐκκλησία εἶναι ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία, ἡ ὅποια ἀπολαύει ἐξαιρετικῶν προνομίων. Δὲν ὑπάρχει χωρισμὸς Κράτους και Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία, ἀν και σπανίως, ὅμως ἐπεμβαίνει εἰς τὴν πολιτικὴν ζωὴν τοῦ Κράτους και τὸ Κράτος ἀναμιγνύεται εἰς τὰ ἐσωτερικὰ ζητήματα τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ἀοίδιμος Μητροπολίτης Ἀξώμης Νικόλαος, ἐσημείωσε πολὺ ἐπιτυχῶς, ὅτι Πολιτεία και Ἐκκλησία εἶναι δύο ὄψεις τοῦ αὐτοῦ βιβλίου. Τὸ βιβλίον αὐτὸ εἶναι ἡ Αἰθιοπία.

» Ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων, ἡ ἐνότης μεταξύ Πολιτείας και Ἐκκλησίας ὑπῆρξε μονολιθικὴ και ἡ ἀρμονία και συνεργασία τῶν ἀνάλογος πρὸς τὴν ἀμοιβαίαν σχέσιν τῆς δεξιᾶς χειρὸς πρὸς τὴν ἀριστεράν, και τοῦ δεξιοῦ ὀφθαλμοῦ πρὸς τὸν ἀριστερόν. Ὁ αὐτοκράτωρ εἶναι ὁ ἀναμφισβήτητος ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας. Εἰς τὴν πραγματικότητά ὅμως Πολιτεία και Ἐκκλησία συνεργάζονται κατὰ τρόπον εἰλικρινῆ και ἀμοιβαῖον. Ὁ Colbeaux λέγει, ὅτι ἡ σχέσις μεταξύ Ἐκκλησίας και Πολιτείας εἶναι τόσον εἰλικρινῆς, ὡς ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ ἐνὸς και μόνου προσώπου, μιᾶς ἀμφιβίου προσωπικότητος, ἡ ὅποια δίδει κίνησιν εἰς τὴν ἐθνικὴν ζωὴν, ὅπως ἡ κινητήριος μηχανὴ εἰς τὸ αὐτοκίνητον. Ἐκτὸς τούτου ὅμως οἱ περισσότεροι αὐτοκράτορες ἦσαν εὐσεβεῖς και εἶχον ζωηρὰ θεολογικὰ ἐνδιαφέροντα. Οἱ ἐπίσκοποι ἀνέκαθεν ἤσκησαν ἐν Αἰθιοπία ἐπιρροὴν ἀνάλογον πρὸς τὴν τοῦ Αὐτοκράτορος. Αὐτοὶ μόνου εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ στέφουν αὐτοκράτορα. Κατὰ τὰς δημο-

σίας ἐμφανίσεις, ἔσταντο εἰς τὰ δεξιὰ του και πολλαίς διὰ πολιτικούς σκοποὺς και χάριν τοῦ αὐτοκράτορος ἐξέφερον ἀράς. Ἐῖς ἐπίσκοπος, πάλιν, ἠδύνατο νὰ ἀπαλλάσῃ τὸν στρατὸν ἀπὸ τὴν ὑποχρέωσιν ὑποταγῆς εἰς τὸν Ἄρχοντα. Π.χ. τὸ 1916 ἀπεκήρυξε τὸν ἀσπασθέντα τὸ Ἰσλάμ Αὐτοκράτορα Lij Yasu και προέτρεψε τὸν λαὸν νὰ ταχθῆ μὲ τὸ μέρος τῆς Ζαουδίτου και τοῦ Ρᾶς Ταφάρι. Εἰς στιγμὰς κρίσεως, ὁ Ἀμποῦνα (ἐπίσκοπος) εἶναι ὁ εἰρηνοποιός. Ἡ πατριωτικὴ και ἐθνικὴ πολιτικὴ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἐκτὸς πάσης ἀμφισβήτησεως. Ὁ Αὐτοκράτωρ Χάιλε Σελάσιε εἶχε πάντοτε, συμπαραστάτην εἰς τοὺς πολέμους του κατὰ τὴν Ἰταλίαν τὸν μετέπειτα Πατριάρχην Βασίλειον» (σελ. 111-113)

Κατόπιν τούτων, δύναται τις νὰ ἐνοήσῃ τὸν λόγον, δι' ὃν ἐδόθη εἰς τὸν αὐτοκράτορα ὁ τίτλος τοῦ «Προστάτου τῆς ὀρθοδόξου πίστεως» (οἱ Αἰθιοπες, ὡς και ὅλοι οἱ ἀντιχαλκηδόνειοι, χαρακτηρίζουν ἑαυτοὺς ὡς ὀρθοδόξους) ὡς και τὸ διατὶ ὁ Αὐτοκράτωρ ἐνεργεῖ διὰ λογαριασμὸν τῆς Ἐκκλησίας, ἐνεργῶν ὡς «ἐπίσκοπος τῶν ἐκτὸς».

5. Ἐντὸς λοιπὸν τοῦ πλαισίου αὐτοῦ τοποθετουμένη κατανοεῖται ὀρθῶς ἡ πέρυσι μὲν ἀπευθυνθεῖσα πρὸς τὸν Μακ. Πάπαν και Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας κ. Νικόλαον ΣΤ', ἀφ' ἑτέρου δὲ πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος κ. Ἰερώνυμον πρόσκλησις ἐκ μέρους τῆς Α.Α. Μεγαλειότητος τοῦ Αὐτοκράτορος Χάιλε Σελάσιε τοῦ Α' νὰ ἐπισκεφθοῦν τὴν Αἰθιοπίαν.

6. Ἡ ὅλη προετοιμασία τῆς παρουσίας ἐπισκέψεως ἀνήκει εἰς τὸν δραστήριον Σεβ. Μητροπολίτην Ἀξώμης κ. Μεθόδιον.

Οὕτω, μετὰ τινὰς προκαταρκτικὰς συνεννοήσεις, ὁ Αὐτοκράτωρ Χάιλε Σελάσιε ὁ Α' ἀπήρθησε τὴν 12 Ὀκτωβρίου ἐ.ξ. τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολήν:

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΤΗΣ ΑΙΘΙΟΠΙΑΣ

ΧΑΙΤΛΕ ΣΕΛΑΣΙΕ Α'

Πρὸς τὸν Μακαριώτατον

Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος

κ. Ἰερώνυμον

Ἀ θ ἡ ν α ς

Ἀδδῖς Ἀμπέμπα τῆ 12ῆ Ὀκτωβρίου 1970

Μακαριώτατε,

Δεχθῆτε τοὺς φιλικὸς χαιρετισμοὺς ἡμῶν.

Ἐμάθαμεν ἀπὸ τὸν ἐν Ἑλλάδι πρεσβευτὴν ἡμῶν ὅτι ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης ἐπιθυμεῖ νὰ ἐπισκεφθῆ τὴν χώραν ἡμῶν μετὰ τὸ 31ης Ὀκτωβρίου και 4ης Νοεμβρίου 1970. Ἐπιθυμοῦμεν νὰ πληροφορησώμεν Ὑμᾶς, ὅτι θὰ δοκιμάσωμεν μεγάλην χαρὰν, ἐὰν Σᾶς ἔχωμεν πλησίον ἡμῶν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην.

Πεποιθήμεν, ὅτι ἡ ἐπίσκεψις τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἰς τὴν Χώραν ἡμῶν θὰ καταστήσῃ ἔτι

στενωτέρους τοὺς φιλικούς δεσμούς, τοὺς ἤδη διέποντας τὰς σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἡμῶν.

Δραττόμεθα τῆς εὐκαιρίας νὰ ἀπευθύνωμεν πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα τὰς θερμὰς ἡμῶν εὐχὰς ὑπὲρ ὑγείας καὶ εὐτυχίας Ὑμῶν προσωπικῶς καὶ ὑπὲρ τῆς ἀδιακόπου προόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ὑμέτερος ἐν Χριστῷ
Χάϊλε Σελάσιε Ἀ'
Ἀὐτοκράτωρ

Εἰς τὴν ἐπιστολὴν αὐτὴν, ἐπιδοθεῖσαν ἐπισήμως εἰς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις Πρεσβευτοῦ τῆς Αἰθιοπίας ἐξοχωτάτου κ. Μεσφὶν Ἀμπέμπε, τὴν 24 Ὀκτωβρίου 1970, ὁ Μακαριώτατος ἀπήνητησεν αὐθημερὸν τηλεγραφικῶς ὡς ἑξῆς:

Πρὸς τὴν

Ἀὐτοῦ Ἀὐτοκρατορικὴν Μεγαλειότητα

τὸν Ἀὐτοκράτορα τῆς Αἰθιοπίας

Χάϊλε Σελάσιε τὸν Ἀ'

Ἀ δ δ ἰ ς Ἀ μ π ἔ μ π α.

Μόλις λαβόντες τὴν εὐγενῆ πρόσκλησιν τῆς Ὑμετέρας Ἀὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητος, σπεύδομεν ἀπαντήσαι Ἀὐτῇ, εὐχαριστοῦντες ὀλοφύχως ἐπὶ τῇ παρεχομένῃ εὐκαιρίᾳ, ὅπως ἐπισκεφθῶμεν τὴν ἐνδοξον Ὑμῶν χώραν καὶ ἐπικοινωνήσωμεν προσωπικῶς μετὰ τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος καὶ τοῦ θεοφρονήτου Οἴκου Ἀὐτῆς, γνωρίζομεν δὲ ἐκ τοῦ σύνεργου τὴν εὐσεβῆ ἠρεσίαν καὶ τὸ πλήρωμα τῆς παλαιωμένου Ὑμῶν Ἐκκλησίας πρὸς σύσφιγξιν τῶν ἀρχαίων ἡμῶν μετ' αὐτῆς δεσμῶν.

† Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
Ἰ ε ρ ὠ ν υ μ ο ς

7. Ἀποβλέπουσα εἰς τὴν ὅσον ἀρτιωτέραν ἐμφάνισιν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου εἰς Αἰθιοπίαν ἢ Ἱερά Σύνοδος ὥρισεν ὡς μέλη τῆς ἀντιπροσωπείας, ἡ ὁποία θὰ τὸν συνώδευε, τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβον, Πρόεδρον τῆς Μονίμου Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Ὑποθέσεων Ἐξωτερικοῦ, Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Στυλιανόν, Πρόεδρον τῆς Μονίμου Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς Προαγωγῆς τοῦ Μοναχικοῦ Βίου, καὶ Καστορίας κ. Δωρόθεον, ὡς διατελέσαντα ἐπὶ σειράν ἐτῶν ἐφημέριον τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος ἐν Ἀδδίς Ἀμπέμπε καὶ γνωρίζοντα τὰ κατὰ τὴν χώραν καὶ τὸν λαὸν τῆς Αἰθιοπίας, ὡς καὶ τὸν ἐπὶ τῶν Διεκκλησιαστικῶν Σχέσεων Γραμματέα τῆς Ἱεραῆς Συνόδου πανοσιολ. κ. Μελέτιον Καλαμαράν καὶ τὸν ἀρχιδιάκονον τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν Ἱερολ. κ. Πολύκαρπον Καρβελάν.

8. Τὴν χαρὰν τῆς ἐπικειμένης ἀπ' εὐθείας ἐπικοινωνίας τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἤλθε νὰ σκιασῇ ἡ ἐπισυμβᾶσα, ἐκ τῆς κοιμήσεως τοῦ Πατριάρχου Αἰθιοπίας Βασιλείου τὴν 12-12-1970, λύπη. Ὁ ἡρωϊκὸς αὐτὸς συν-

εργάτης τοῦ Ἀὐτοκράτορος, μετὰ τὴν εἰς Πατριάρχην ἐκλογὴν τοῦ 1951, ἠσθένησε βαρέως καὶ οὐδέποτε ἤδυνήθη νὰ ἐξασκήσῃ τὰ καθήκοντά του.

Διὰ τοῦτο, ζῶντος ἔτι αὐτοῦ, εἶχεν ὀρίσθῃ διαχειριστῆς τῶν Ὑποθέσεων τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χαρράρ Θεόφιλος μετὰ τὸν τίτλον τοῦ «Πατριαρχεῦοντος» κατὰ τὴν προσφώνησιν τοῦ Μακαριωτάτου. Εἰς τὸν Πατριάρχην οἱ Αἰθίοπες ἀποδίδουν τὸν τίτλον «ἀγιώτατος». Τὸ κῦρος τοῦ Πατριάρχου Βασιλείου ἦτο τόσον τεράστιον, ὥστε μιὰ καὶ μόνη του λέξις ἤρκεσε διὰ νὰ διαλυθῇ ἡσύχως ἐν ἄγριον κίνημα μερίδος λαοῦ, παραπλανωμένης ὑπὸ κομμουνιστικῶν συνθημάτων. Ἐκ τούτων καὶ πολλῶν ἄλλων, τὰ ὁποῖα ἐπληροφόρηθη ἡ ἀντιπροσωπεία ἡμῶν περὶ αὐτοῦ, φαίνεται, ὅτι ὑπῆρξε μεγάλη προσωπικότης. Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ἀπέστειλεν εἰς τὸν Πατριαρχεῦοντα κ. Θεόφιλον θερμότατον συλλυπητήριον τηλεγράφημα ἐξ ὀνόματος τῆς Ἱεραῆς Συνόδου.

Ὁ θάνατος τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου ἐπέφερε καθυστέρησιν τῆς ἀποστολῆς τῆς κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὑπογραφείσης προσκλήσεως πρὸς τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον. Ἀσφαλῶς αἱ σχέσεις τῶν ἰθύνοντων ἐκυμάνθησαν μεταξὺ τοῦ ἂν θὰ ἔπρεπε νὰ προτιμηθῇ τὸ ἐκκλησιαστικοπολιτικὸν πένθος ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ ἱεροῦ ἀνδρὸς ἢ ἡ χαρὰ τῆς ἐπικοινωνίας μετὰ τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας. Τελικῶς ἐπεκράτησεν ἡ β' ἀποφ. Αὐτὸ φανερώνει ἔτι μᾶλλον τὴν μεγάλην ἀγάπην, τὴν ὁποῖαν τόσον ἡ Α.Α.Μ. ὁ Ἀὐτοκράτωρ καὶ ὁ Μακ. Πατριαρχεῦον, ὅσον καὶ ἡ Αἰθιοπικὴ Ἱεραρχία καὶ ὁ κληρὸς, ἀλλὰ καὶ ὁ ὀλόκληρος ὁ αἰθιοπικὸς λαός, τρέφουν διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν.

9. Ὡς ἡμέρα καὶ ὥρα ἀναχωρήσεως ὀρίσθη ἡ 31η Ὀκτωβρίου 1970, 2:50' μετὰ μεσονύκτιον. Τὴν ὥραν αὐτὴν ὁ ἐξοχώτατος Πρέσβυς τῆς Αἰθιοπίας κ. Μεσφὶν Ἀμπέμπε ἤλθεν εἰς τὸ ἀεροδρόμιον τοῦ Ἑλληνικοῦ, ἵνα προπέμψῃ τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον κ. Ἱερόνυμον καὶ τοὺς λοιποὺς συνοδοὺς αὐτοῦ.

10. Εἰς τὸ ἀεροδρόμιον τῆς Ἀδδίς Ἀμπέμπε τὸ ἀεροσκάφος προσεγειώθη τὴν 10:30' τῆς 31ης Ὀκτωβρίου. Ἐκεῖ ἀνέμενον τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερόνυμον, ὁ Πατριαρχεῦον τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Χαρράρ κ. Θεόφιλος μετὰ τῆς Αἰθιοπικῆς Ἱεραρχίας, ὁ σεβ. Μητροπολίτης Ἀξῶμης κ. Μεθόδιος, ὁ Ὑπουργὸς τῆς Ἀὐτοκρατορικῆς Αὐλῆς, ὁ μετὰ τὸν ὑπουργοῦ Γεν. Διευθυντῆς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κ. Δημητρός, ἐκπρόσωπος τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος κ.ἄ. Ἄξιον ἰδιαιτέρας μνείας καὶ ἐξάρσεως εἶναι, ὅτι ἡ Α.Α.Μ. ὁ Ἀὐτοκράτωρ Χάϊλε Σελάσιε Ἀ', εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς δεικνύων ὅπόσον ἠθέλε νὰ τιμῆσῃ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν, ἀπέστειλε τὸ προσωπικὸν του αὐτοκίνητον εἰς τὸ ἀεροδρόμιον, ἵνα τὸν παραλάβῃ. Ἀφοῦ ἀντήλλαξαν θερμὸν ἀσπασμὸν οἱ ἀφιχθέντες μετὰ τῶν ἀναμενόντων, ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ συνοδοὶ του ἐπεβιβάσθησαν τῶν ἀναμενόντων αὐτοὺς

αυτοκινήτων και κατηυθύνθησαν εις ένα εκ των Αιθιοπικών Καθεδρικών Ναών, τόν τῆς Παναγίας, όπου ἐτελέσθη δοξολογία ἐπὶ τῇ ἀφίξει τοῦ Μακαριωτάτου εἰς Ἀδδῖς Ἀμπέμπα. Τὴν εὐρύχωρον ταύτην Ἐκκλησίαν εἶχον κατακλύσει πλήθη λαοῦ καὶ μέγας ἀριθμὸς ἱερέων, ἐνῶ τὸ εὐρυχωρότατον προαύλιον αὐτῆς ἦτο πλήρες συρρευσάντων Αἰθιόπων Χριστιανῶν. Μεταξὺ τοῦ λαοῦ, ὀλίγον πρὸ τῆς ὥρας πύλης, ἐπὶ χαμηλῆς ἐξέδρας ἐστάθησαν οἱ ἐπίσκοποι τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας. Ἐφάλη πρῶτον δοξολογία Αἰθιοπιστὶ καὶ Ἑλληνιστὶ, καὶ ἔπειτα ὁ Μακαριώτατος Πατριαρχεὺς τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας προσεφώνησε τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας - συνοδοὺς του ἀγγλιστὶ ὡς ἑξῆς:

Μακαριώτατε,

Ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

Ἐν ὀνόματι τῆς ἀγάπης καὶ ἀδελφότητος, τὴν ὁποῖαν ὁ Θεὸς ἐ χάρισεν εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς δημιουργίας αὐτοῦ καὶ τὴν ὁποῖαν ὁ Κύριός μας ἀποκατέστησε διὰ τῆς διδασκαλίας Του καὶ τῆς ἰλαστικῆς Αἰ-

του θυσίας, ἡ Αἰθιοπικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἔχει τὴν μεγάλην καὶ εὐλοκωμένην χαρὰν νὰ ὑποδεχθῆ τὸν Προκαθήμενον τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τοὺς σεβασμίους συνοδοὺς αὐτοῦ.

Πρὸ ὀλίγων μηνῶν, εἶχομεν τὴν χαρὰν νὰ ὑποδεχθῶμεν ὡς ἐπίσημον φιλοξενούμενον μας τὴν Ἀδ- του Μακαριότητα τὸν Ἑλληνα Πάπαν καὶ Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας Νικόλαον ΣΤ', ὅπως προηγουμένως ὑπεδέχθημεν ἄλλους διακεκοιμένους ἐπισκέπτας ἐκ τῶν Ἀνατολικῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Αἱ ἐπισκέψεις αὗται δεικνύουν τοὺς ὑπάρχοντας δεσμοὺς μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Αἰθιοπίας καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου οἰκογενείας.

Ἡμεῖς, οἱ Αἰθίοπες, θεωροῦμεν τοὺς Ἑλληνας ὄχι μόνον ὡς ἀδελφοὺς ἐν Χριστῷ ἀλλὰ καὶ συμμετόχους τοῦ ἰδίου πολιτιστικοῦ πνεύματος. Καὶ τοῦτο, διότι ὁ σύνδεσμος ὁ ὁποῖος ὑπάρχει μεταξὺ ἡμῶν ἀνάγεται εἰς προχριστιανικοὺς καιροὺς, ὅτε ὑπῆρχον δεσμοὶ φιλίας μεταξὺ Αἰθιόπων καὶ Ἑλλήνων. Οἱ Αἰθίοπες καὶ οἱ Ἑλληνες πρὶν ἀρχίσῃ ἡ κοινωνία αὐτῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἡ ὁποία καὶ ἔφερε τὰ δύο ἔθνη εἰς

Ἀπὸ τὴν πανηγυρικὴν συνεδρίαν τοῦ Αἰθιοπικοῦ Κοινοβουλίου κατὰ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ λόγου τοῦ Θρόνου ὑπὸ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Αἰθιοπίας Χάιλε Σελάσιε Α' (2. XI. 1970).

Ε Ν Ο Ψ Ε Ι Τ Η Σ Σ Υ Ν Ο Δ Ο Υ

ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΟΥ ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΥ

Ἡ ἐμφανιζομένη συχνὰ ἔλλειψις κατανοήσεως τοῦ βαθυτέρου νοήματος τοῦ Μοναχισμοῦ ἀπὸ τὸ πολὺ κοινὸν οὐδόλως μαρτυρεῖ ἀσέβειαν. Ἡ δυσκολία προέρχεται ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ μοναχοῦ ἀπὸ τὸν στίβον τῆς καθημερινῆς βιοπάλης καὶ ἐκ τῶν ἀγώνων τῆς ζωῆς τῶν κοινῶν θνητῶν φαίνεται δυσεξήγητος. Προκαλεῖται ἡ ἐντύπωσις, ὅτι ἡ φυγή ἐκ τοῦ κόσμου καὶ ἡ ιδιώτευσις δὲν συμβιβάζονται μὲ τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ αὐθεντικοῦ πιστοῦ νὰ ἀναλάβῃ τὰς εὐθύνas του μέσα εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν οἰκογένειαν. Μήπως λοιπὸν ὁ Μοναχισμὸς εἶναι λιποταξία;

«Δὲν σᾶς καταλαβαίνουμε», ἔλεγε πρὸ καιροῦ μία ὁμάς φοιτητῶν εἰς μίαν μοναχήν. «Δὲν καταλαβαίνουμε, διατι σεῖς νὰ ξεχωρίζετε; Διατι θέλετε νὰ διακρίνεσθε ἀπὸ ὄλους ἡμᾶς τοὺς ἄλλους; Δὲν συμμετέχετε εἰς τὰς ἀνθρωπιστικὰς ἐκδηλώσεις μας. Μένετε ἡ ἰδία εἰς ἀπόστασιν καὶ μᾶς κρατεῖτε εἰς ἀπό-

στασιν. Κινδυνεύετε νὰ γίνετε ἀνεδαφική. Δὲν φοβεῖσθε μήπως σᾶς ἀπορροφήσουν τὰ πνευματικὰ εἰς βάρος τῶν ἐπιγείων;»

Πράγματι ὁ Μοναχισμὸς ἔχει πολλὰ στοιχεῖα παράδοξα καὶ ἀνεξήγητα. Ὁ βίος τοῦ μοναχοῦ ἀποτελεῖ αἰνίγμα καὶ μυστήριον. Μᾶλλον εἶναι ἄθροισμα σειρᾶς ὄλης μυστηρίων. Εἶναι συνισταμένη θυσιῶν, κινήσεων, ἀποφάσεων, ἀπασχολήσεων, προτιμήσεων ἀκατανοήτων διὰ τὸν πολὺν κόσμον. Τὸ μυστήριον αὐτὸ φαίνεται ἀκόμη καὶ εἰς τὰ ἐνδιαφέροντα τοῦ μοναχοῦ καὶ εἰς πολλὰς λεπτομερείas τῆς ζωῆς του. Ὁ μοναχὸς, πρὸς κατάπληξιν τῶν ὑπολοίπων κοινῶν θνητῶν, ἀποφεύγει ἀκόμη καὶ ἄθῶα πράγματα καὶ νομίμους ἀπολαύσεις. Δὲν σκέπτεται, ὅπως ὁ ἄλλος κόσμος. Δὲν ζῆ, ὅπως ζοῦν οἱ πολλοί. Τί λοιπὸν εἰς τὸ τέλος ἐξυπηρετεῖ ἡ διάκρισις αὐτή; Διατι νὰ κλεισθῆ εἰς ἓνα κόσμον ἀπόκοσμον, ἀποκλειστικῆς θρησκευτικότητος, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ ζωὴ μὲ τὰ τό-

ἰδιαιτέραν ἀπὸ ὅτι μὲ τὰς ἄλλas ἐκκλησίας καὶ τὰ ἄλλα ἔθνη σχέσιν, εἶχον ἤδη ἔλθει εἰς ἐπικοινωνίαν.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ μας φιλολογία, ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῶν ναῶν μας, αἱ εἰκόνες καὶ ἡ ἐν γένει ἐκκλησιαστικὴ μας ζωὴ, δεικνύουν μεγάλην ὁμοιότητα μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν, εἰς τὴν ἐπίσκεψιν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος καὶ τῶν σεβασμίων συνοδῶν Ὑμῶν, βλέπομεν κάτι περισσότερον ἀπὸ μίαν ἐκκλησιαστικὴν ἐπίσκεψιν μεταξὺ Αἰθιοπίας καὶ Ἑλλάδος. Εἰς τὴν ἐδῶ παρουσίαν Σας βλέπομεν ὀλόκληρον τὴν Ἑλλάδα ἐν τῇ Αἰθιοπία καὶ τοῦτο μᾶς πληροῖ χαρᾶς

Εἴμεθα ἐγγνώμονες εἰς τὸν Πανάγαθον Θεόν, διότι ἠξίωσε τὸν Ἀυτοκράτορα Χάϊλε Σελάσιε τὸν Α' νὰ προσκαλέσῃ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα εἰς Αἰθιοπίαν. Τοῦτο πάντοτε τὸ εἶχομεν κατὰ νοῦν, διότι θέλομεν νὰ προωθήσωμεν τὰς ἀμοιβαίας σχέσεις, ἰδίως κατὰ τὸν παρόντα καιρὸν, καθ' ὃν αἱ ἐκκλησίαι προσπαθοῦν νὰ δημιουργήσουν στενωτέρους δεσμοὺς φιλίας καὶ συνεργασίας μεταξὺ των.

Ἐπὶ τῇ ἐδῶκαιρίᾳ, ἐνθυμοῦμαι μετὰ συγκινήσεως τὴν κατὰ φιλόφρονον πρόσκλησιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπίσκεψίν μου εἰς Ἑλλάδα, ἵνα λάβω μέρος εἰς τὸν ἑορτασμὸν τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ἁγίου Παύλου εἰς Ἑλλάδα. Εὐχαριστῶ τὸν Παντοδύναμον Θεὸν διὰ τὸ ὅτι εἶχον τὴν τιμὴν νὰ ἐπιδώσω εἰς τὸν αἰδισμόν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν Σπυρίδωνα τὸν μεγαλόσταυρον τοῦ Μενελίκ, τὸν ὅποιον ὁ αὐτοκράτωρ ἡμῶν Χάϊλε Σελάσιε ἀπένειμεν εἰς αὐτόν.

Δὲν ἔρχεσθε, ἀγαπητὲ ἀδελφέ, εἰς μίαν χώραν ξένην, ἀλλὰ εἰς μίαν χώραν γνωστὴν διὰ τὴν φιλοξε-

νίαν τῆς, ὅπου πολλοὶ ἑλληνικῆς καταγωγῆς εἶχον εἶρει τόπον κατοικίας καὶ πολλοὶ ζοῦν ἀκόμη. Οἱ αὐτοκράτορες καὶ ὁ λαὸς τῆς Αἰθιοπίας ἔδειξαν εἰς αὐτοὺς στοργὴν καὶ ἀγάπην καὶ τοὺς ἐνεπιστεῦθησαν ὑπευθύνους θέσεις. Ἄλλ' ἡ ἐπίσκεψις Σας, ὡς καὶ ἡ προηγηθεῖσα ἐπίσκεψις τοῦ Πατριάρχου Νικολάου, ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν. Πιστεύομεν, ὅτι αὐτὸ θὰ ὀδηγήσῃ εἰς μίαν βαθυτέραν κατανόησιν μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν μας καὶ ἀδημονοῦμεν νὰ θεάσωμεν τοὺς γλυκεῖς καρπούς, οἱ ὅποιοι θὰ παραχθοῦν ἀπὸ τὰς ἐπισκέψεις αὐτάς.

Σήμερον ἔχομεν ὄλοι συνειδητοποιήσει τὴν ἀνάγκην συνεργασίας μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν μας διὰ τε τὴν εὐστάθειαν τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ διὰ τὴν διάδοσιν τῆς εἰς ἄλλους λαούς. Ἡ Αἰθιοπία δύναται νὰ παῖξῃ σπουδαῖον ρόλον εἰς τὸ σημεῖον αὐτό. Εἶναι ἐν ἔργον, τὸ ὅποιον εἶχομεν κατὰ τὸ παρελθὸν ἀμελήσει, καὶ τὸ ὅποιον ἀποτελεῖ ὀφειλὴν μας πρὸς τὴν Ἀφρικὴν.

Εὐχαριστῶ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, διότι ἡ ἐπίσκεψις Σας μᾶς παρεκίνησεν νὰ ἀσχοληθῶμεν μὲ πολλὰ ζωτικὰ προβλήματα τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπίσης εὐχαριστοῦμεν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν φροντίδα, τὴν ὅποιαν καταβάλλει διὰ τοὺς ἐν Ἑλλάδι Αἰθιοπίας σπουδαστάς.

Μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι ἡ ἐδῶ παραμονὴ Σας θὰ εἶναι εὐχάριστος εἰς Ὑμᾶς καὶ ὀφέλιμος δι' ἀμφοτέρας τὰς Ἐκκλησίας καὶ τοὺς λαούς μας, λέγομεν: «Καλῶς ἦλθατε εἰς Αἰθιοπίαν».

(Τὸ τέλος εἰς τὸ προσεχές).

σα προβλήματα της θά τὸν ἐχρειάζετο πολὺ περισσό-
τερον καὶ ὅπου ἴσως θ' ἀπεδεικνύετο ἀποδοτικώ-
τερος;

* *

Εἶναι πράγματι μυστήριον καὶ παράδοξον ὄν
ὁ μοναχός. Εἶναι πολίτης τῆς ἐρήμου. Διότι ἀποφεύ-
γει ἀκριβῶς, ὅσα οἱ ἄλλοι ἐπιδιώκουν μὲ πάθος καὶ
κυνηγοῦν, ἐπιστρατεύοντες πρὸς τοῦτο ὅλα τὰ μέσα.
Ἀντιθέτως δέ, ἐπιδιώκει, δίδει προτεραιότητα
καὶ κυνηγᾷ, ὅσα οἱ ἄλλοι ἀποφεύγουν ὡς ἀνιαρά,
δυσάρεστα καὶ περιττά. Ὁ συνήθης ἄνθρωπος ἐξαν-
τλεῖ πᾶν μέσον διὰ νὰ πλουτίσῃ, διὰ ν' ἀπολαύσῃ
ἡδονάς, διὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸν ἐγωϊσμόν του καὶ τὰς
ἀκορέστους ὀρέξεις του. Ὁ μοναχὸς ὅλα αὐτὰ τὰ
περιφρονεῖ ὡς σκύβαλα καὶ περιττά. Καὶ ἀντιστρό-
φως, ἐπιζητεῖ ὅσα οἱ ἄλλοι περιφρονοῦν: τὴν ἡσυ-
χίαν, τὴν μετάνοιαν, τὸ κατὰ Θεὸν πένθος, τὴν ἄσκη-
σιν, τὴν νέκρωσιν τῆς σαρκός, τὴν ὑπακοὴν πρὸς
τοὺς ἡγουμένους.

Τὸ μυστήριον, ὅπερ καλύπτει τὸν μοναχόν, κα-
ταδεικνύεται ἀκόμη καὶ ἐκ τοῦ ὅτι δονεῖται καὶ
πυρπολεῖται, ὄχι μόνον ἀπὸ ὅ,τι βλέπει, ὅ,τι διὰ
τῶν αἰσθήσεων πίπτει εἰς τὴν ἀντίληψίν του, ἀλλὰ
καὶ ἀπὸ ὅ,τι δὲν φαίνεται, καὶ ἀπὸ ὅ,τι εἶναι
κεκρυμμένον. Μηνύματα ἀνεκλάλητα ἐκ τοῦ ὑπερ-
βατοῦ κόσμου ρυθμίζουν τὴν πορείαν του καὶ τὴν
προτίμησιν ἢ ἀπόρριψιν ἀγαθῶν. Μὲ γνώμονα τὴν
διάκρισιν, χάρισμα τῶν ἀνθρώπων τοῦ Θεοῦ, γνωρίζ-
ει τί δέον ν' ἀλλάξῃ καὶ τί νὰ παραμείνῃ ἀμετάθετον
εἰς τὰς μοναστικὰς συνηθείας. Δὲν δίδει προτεραιό-
τητα εἰς τὸν εὐκόλον δρόμον οὔτε εἰς τὴν ἀποδοχὴν
παντὸς ὅ,τι ἤθελε τύχει. Βασανίζει καὶ ἐλέγχει τὰ
πάντα μὲ κριτήριον τὴν αἰωνιότητα, ἐξετάζει ἐὰν καὶ
κατὰ πόσον ἐξυπηρετοῦν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ
ἀπώτερον συμφέρον τῆς ψυχῆς του. Ὑπὲρ τῆς ἀκε-
ραιότητος αὐτῆς ἀγρυπνεῖ νύκτα καὶ ἡμέραν καὶ αὐ-
τὴν ἔχει ὡς μέλημα, ὑπὲρ πᾶν ἄλλο. Ἀγωνίζεται νὰ
ὑπερνικήσῃ τὴν φύσιν του, δυσάρεστων τὸν ἑαυτὸν
του, διότι θέλει νὰ μιμηθῇ τὸ ἀρχέτυπον, αὐτὸν τὸν
Θεόν. Καὶ ἐπειδὴ «ἀπαθὲς τὸ θεῖον», ἀνηλεῆ ἄγωνα
κηρύττει κατὰ τῶν παθῶν. Ὅ,τι δὲν εἶναι ἀπὸ Θεοῦ
τὸ μισεῖ, ὥστε νὰ ἱκανωθῇ νὰ ἐγγίσῃ τὸν Θεόν. Αὐτὴ
εἶναι ἡ κλειὸς τοῦ ἀοράτου πολέμου κατὰ τῶν αἰσθή-
σεων, τὸν ὁποῖον ἀγωνίζονται οἱ γνήσιοι μοναχοί.

Τὸ κατὰ Θεὸν πένθος, τὸ ἀποθνήσκειν σὺν τῷ
Χριστῷ, σχετίζεται μὲ ἓν καθημερινὸν ζῆν ἐν Χριστῷ.
Ὅποιος ἔμαθε ν' ἀποθνήσκῃ τὸ εἶδος αὐτὸ τοῦ «θα-
νάτου», αὐτὸς ἔμαθε καὶ τὸ μυστικὸν τοῦ «ζῆν» μὲ
τὴν πραγματικὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως. Ἐνῶ ἀντιθέ-
τως, ὁποῖος ἔχει ὡς βίωμα μίαν σαρκικὴν ζωὴν, αὐτὸς
δοκιμάζει καὶ ζῆ ὅλην τὴν σῆψιν καὶ τὴν ματαιό-
τητα τοῦ θανάτου. Ἡ ὅπως λέγει ὁ ἱ. Ἱερώνυμος,
(«orientes nascimur»).

Παρ' ὅλην ὅμως αὐτὴν τὴν πληρότητα ζωῆς, τὴν
ὁποῖαν γεύονται οἱ μοναχοί, θὰ ἡδύνατο πρὸς στιγ-
μὴν νὰ θέσουν ἐνώπιόν των τὰ σχετικὰ πρὸς τὸν

Μοναχισμόν προβλήματα καὶ τὰ ἀδυσώπητα ἐρωτή-
ματα τοῦ κόσμου, διὰ νὰ εὑρουν μίαν ἀπάντησιν.
Νὰ εὑρουν τὸ «διατί» τῆς ἀναγκαιότητος τοῦ μονά-
ζειν εἰς τὴν ἐποχὴν μας, εἰς τὴν ὁποῖαν ὅλα ἀλλάζουν.
Ἐὰν ἓνας θεσμὸς θέλει νὰ παραμείνῃ ἀμετάβλητος
καὶ ἀμετακίνητος, παρ' ὅλην αὐτὴν τὴν ἐξέλιξιν,
πρέπει νὰ εὔρῃ τὸν λόγον, ὁ ὁποῖος δικαιολογεῖ αὐτὴν
τὴν ἐξέλιξιν, πρέπει νὰ εὔρῃ τὸν λόγον, ὁ ὁποῖος δι-
καιολογεῖ τὸν σταθερὸν καὶ ἀναλλοίωτον χαρακτήρα
του. Εἰς τὰ ἐρωτήματα αὐτὰ δὲν κρύπτεται διόλου
ἀσεβῆς διάθεσις, κατηγορητήριον τοῦ Μοναχισμοῦ
ἢ προσβλητικὴ στάσις ἀπέναντί του. Ὁ σύγχρονος
ἄνθρωπος, ὅπως καὶ ὁ ἄνθρωπος τῆς χθὲς καὶ ὁ ἄνθρω-
πος τῆς αὔριον, θέλει νὰ πληροφορηθῇ τὴν συσχέ-
τισιν τῆς θρησκευτικῆς καθοσιώσεως τοῦ μοναχοῦ
μὲ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν καιρῶν μας, ὥστε νὰ μὴ εἰσχω-
ρήσῃ παρανόησις τοῦ Μοναχισμοῦ, οὔτε ἀποξέ-
νωσις ἀπὸ αὐτὸν καὶ ἐλάττωσις τοῦ πρὸς αὐτὸν
σεβασμοῦ.

* *

Σχετικῶς πρὸς ὅλα αὐτὰ, πρέπει ἐν πρώτοις νὰ
τονισθῇ, ὅτι ὁ μοναχὸς εἰς τὴν πραγματικότητα
δὲν ἔχει ἐγκαταλείψει τὸν κόσμον. Συμμετέχει εἰς
τὸ δρᾶμα τοῦ κόσμου, ἀλλὰ ἡ συμμετοχὴ του γίνεται
κατ' ἄλλον τρόπον· τρόπον μοναδικόν, προνομιοῦ-
χον, θὰ ἔλεγέ τις. Καίτοι δὲν συμμετέχει κατὰ τὸν
συνηθισμένον τρόπον εἰς τὰ βάσανα καὶ τοὺς περι-
σπασμοὺς τῆς κοινῆς ζωῆς, ἐν τούτοις ζῆ τὴν ζωὴν
εἰς ὅλας τὰς διαστάσεις της, κατὰ κάποιον ἄλλον
τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον ἀγωνίζεται καὶ διὰ τὴν λύ-
τρωσιν τοῦ ἰδίου, καὶ διὰ τὴν λύτρωσιν τῶν ἄλλων.

Ἐὰν ὁ καθεὶς ὀφείλῃ ν' ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, τὸ κα-
θῆκον τοῦτο ἀνήκει ἰδιαιτέρως εἰς τὸν μοναχόν.
Εἶναι ἀληθές, ὅτι καὶ ὁ λαϊκὸς ἀπεργάζεται τὴν ἀγά-
πην τοῦ Χριστοῦ, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ ἐπιτυγχά-
νει ἐντὸς τοῦ κόσμου, διὰ τῆς ἀγάπης εἰς τὰς τρεῖς
οὐσιώδεις διαστάσεις της: τὸν γάμον, τὴν ἐργασίαν
καὶ τὴν εὐθύνην του ὡς πολίτου. Ἡ πορεία τοῦ λαϊκοῦ
πρὸς τὸν Χριστὸν διὰ τοῦ κόσμου ἐγκυμονεῖ πλεί-
στους κινδύνους, ὁ κυριώτερος τῶν ὁποίων εἶναι ἡ
παραθεώρησις τῆς καλλιέργειας τῶν μεγάλων ἀρε-
τῶν καὶ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ συνδέσμου μὲ τὸν Χριστόν.
Ὅπως τὰ νερά τῆς λίμνης, ὅταν τὰ ἐγγίσῃ ἰσχυρὸς
ἄνεμος, ταράσσονται, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ ἡ
ἐν τῇ ἀρετῇ ζωὴ τοῦ λαϊκοῦ κινδυνεύει συχνὰ νὰ
διαταραχθῇ. Καὶ τότε συμβαίνει ὅ,τι ἀκριβῶς ἐφο-
βοῦμεθα, δηλαδὴ ἡ προσοχὴ πρὸς τὸν Χριστόν νὰ
ἐπισκιασθῇ καὶ νὰ λησμονηθῇ καὶ ἡ ἐλκτικὴ
δύναμις ἄλλων ἀπατηλῶν ἀγαθῶν νὰ λάβῃ προτε-
ραιότητα.

Ἀκριβῶς λόγῳ αὐτοῦ τοῦ κινδύνου, ἡ ζωὴ τοῦ
πραγματικῶς μονάζοντος δύναται νὰ ἐπιτελέσῃ ἔρ-
γον ρυθμιστοῦ, ἐπιτυγχάνοντος τὸ ἰσοζύγιον καὶ τὴν
ἰσορροπίαν πρὸς τὰς ἀκρότητας. Καὶ μόνῃ ἡ ὑπαρξίς
τοῦ ἐμποδίζει τοὺς λαϊκοὺς, τοὺς ζῶντας ἐντὸς τῆς

ἐπιγείου κοινωνίας, νὰ λησμονήσουν τὸν Χριστὸν καὶ τὰς αἰωνίους ἀληθείας. Ἡ ὑπόμνησις αὐτὴ γίνεται μὲ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν τριῶν κλασσικῶν μοναχικῶν ὄρκων:

1. Τῆς θυσίας τῶν οἰκογενειακῶν θεληγέτρων, ἥτοι τῆς ἐφαρμογῆς τῆς παρθενίας.
2. Τῆς θυσίας τῶν χρημάτων καὶ τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν, ἥτοι τῆς ἀκτημοσύνης.
3. Τῆς θυσίας τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν ἀποφάσεων, ἥτοι τῆς μοναχικῆς ὑπακοῆς.

Ὁ μοναχός, χωρὶς νὰ περιφρονῇ τὰ ἀγαθὰ αὐτὰ καθ' ἑαυτά, τὰ θυσιάζει διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, θέτει τοὺς ἄλλους διαρκῶς ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, πρὸς σύγκρισιν καὶ πρὸς ὑπενθύμισιν, ὅτι ἡ ἐν τῷ κόσμῳ ζωὴ δύναται νὰ θεμελιωθῇ ἐπὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ καὶ αὐτὴ ἡ ἀγάπη νὰ ἀποβῇ ὁ ρυθμιστὴς πάντων. Ἡ ἐκλογή τῆς μοναχικῆς ζωῆς εἰς τὸ ἔτος 1970 διδάσκει εἰς τὸν πλήρη συγχύσεως κόσμον, ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι ἀξίαι καὶ ἄλλαι ἀπολαύσεις εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν. Ὅτι οἰαδήποτε περιφρόνησις πρὸς τὰς ἀξίας αὐτὰς στερεῖ οὐσιαστικῆς δυνάμεως κάθε ἀνθρωπίνην ἐκδήλωσιν καὶ ὅτι ἡ παρούσα ζωὴ χάνει τὸ νόημά της, ὅταν ἀπορρίψῃ τις τὴν διάστασιν τῆς αἰωνιότητος.

* *

Εἰς τὰς ἐφεξῆς σελίδας θὰ καταβληθῇ προσπάθεια νὰ δοθῇ μία ἐρμηνεῖα τοῦ Μοναχισμοῦ καὶ τῶν πολυτίμων ὑπηρεσιῶν του ὑπὸ τὸ φῶς τῆς συγχρόνου πραγματικότητος καὶ τῶν προβαλλομένων ἀντιλήψεων τῶν καιρῶν μας. Δὲν πρόκειται περὶ ἀποκλίσεως ἀπὸ τὰς ἀρχαίας βάσεις του, τῆς κατὰ Χριστὸν Ἀσκήσεως. Ἀπλούστατα εἶναι ἀνάγκη νὰ δειχθῇ τὸ παντοτεινὸν τοῦ θεοῦ του καὶ ἡ βοηθητικὴ διακονία του εἰς τὸ γενικώτερον ποιμαντικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία ἔχει ὀρισμένα ἀναλλοίωτα ἰδανικά. Τὴν εἰς τὴν ἐντέλειαν ἐκπλήρωσιν των ἐπιτυγχάνει ὁ μοναχός. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, κατὰ τὸν πλέον εὐγλωττον τρόπον μαρτυρεῖ τὴν δυνατότητα τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ χριστιανικοῦ ιδεώδους, τῆς κατανικήσεως δηλαδὴ τοῦ σαρκικοῦ στοιχείου καὶ τοῦ θριάμβου τοῦ πνευματικοῦ. Ὅπως τὸ πάλαι καὶ νῦν, ὁ ἀνθρώπος ἔχει τὰς δυνατότητας νὰ γίνῃ φῶς καὶ ἄλας τοῦ κόσμου. Αὐτὴν τὴν ὑπόμνησιν προβάλλει συνεχῶς ὁ ἄρτιος μοναχός, τὴν ὁποῖαν συγκεφαλαιώνει Λέων ὁ πάπας Ρώμης:

«Agnosce o christiane, dignitatem tuam... Χριστιανέ, σκέψου βαθύτατα τὸ ὕψος τῆς τιμῆς σου. Ἐκλήθης νὰ γίνῃς κοινωνὸς θείας φύσεως (2 Πέτρ. 1,4), μὴ πίπτῃς λοιπὸν εἰς τὰ χαμηλὰ ὅπως ἄλλοτε. Ἐνθυμήσου ποίου μυστικοῦ Σώματος μέλος ἀνεδείχθης. Ἐνθυμήσου, ὅτι ἀπελευθερώθης τῶν δυνάμεων τοῦ σκότους διὰ νὰ μεταφερθῆς εἰς τὸ φῶς καὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ»¹.

1. Sermo I de Nat.: PL 54, 192.

Τὸ ὅλον θέμα τῆς βελτιώσεως τοῦ Μοναχισμοῦ καὶ ἡ προσπάθεια ἐπανευρέσεως τοῦ ἀρχαίου του κάλλους, ἀπετέλεσε πρόβλημα εἰς πολλὰ Συνέδρια. Πανορθόδοξοι μάλιστα Ἐπιτροπαὶ κατ' ἐπανάληψιν ἔκυψαν ἐπ' αὐτοῦ, ἵνα μελετήσουν τὰ θλιβερά συμπτώματα τῆς ἀπογυμνώσεως τῶν Μονῶν καὶ ἰδιαιτέρως τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Πολλαὶ συστάσεις ἐγένοντο, προϊόντα πολυχρονίου μελέτης, ἀνευ ὁμοῦ ἀποτελέσματος.

Μία προσεκτικὴ μελέτη τοῦ αἰωνίου τούτου θεσμοῦ τυγχάνει βεβαίως ἀπαραίτητος, τόσον διὰ τὰ ἐπὶ μέρους προβλήματα τῶν Μοναχῶν καὶ τῶν Μονῶν, ὅσον καὶ τοῦ ὅλου θέματος τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Δυστυχῶς, ὡς ἀπεδείχθη ἤδη, εἰς τὰ σοβαρὰ ζητήματα Μονῶν καὶ Μοναχῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἐπεδείχθη σπουδὴ, ἀγνοία τῶν μέχρι τοῦδε προσπαθειῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, καὶ μάλιστα τῆς ἐιδικῆς Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας τοῦ 1947. Τὰς ἀποφάσεις ταύτας αἱ Μοναὶ ἦσαν δεσμευμένοι τόσον κανονικῶς ὅσον καὶ διοικητικῶς νὰ σεβασθοῦν καὶ νὰ θέσουν, εἰς ἐφαρμογὴν. Ἀφεώρουν δὲ αὐταί:

α) Εἰς τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ κοινοβιακοῦ συστήματος εἰς ὅλας ἀνεξαιρέτως τὰς μονάς.

β) Εἰς τὴν ἀπομάκρυνσιν προσώπων ἀδοκίμων. Τὸν ὀριστικὸν καθαρμὸν τῶν Μονῶν ἀπὸ νεήλυδας δοκίμων, συγγενεῖς δῆθεν καὶ ὑποτακτικῶς τῶν Γερόντων καὶ ἰδιοτελῶς ἀπασχολούντων τίτλους καὶ ἀξιώματα καὶ ἀνεξελέγκτως χειριζομένων μοναστηριακῶς περιουσίας.

γ) Εἰς τὴν ἀναδιοργάνωσιν τῆς Ἀθωνιάδος Σχολῆς μὲ τὴν πρόσληψιν τροφίμων καὶ ἐξωθεν, δηλ. τέκνων εὐσεβῶν καὶ ἐναρέτων οἰκογενειῶν, μάλιστα τέκνων ἱερέων καὶ διδασκάλων τῶν παραμεθορίων χωρίων καὶ κομποπόλεων τῆς Β. Ἑλλάδος.

δ) Εἰς τὴν ὀργάνωσιν ἐνὸς τελείου εἰς τὸ εἶδος τοῦ Τυπογραφείου, ὅποτε οἱ εὐπαίδευτοι μοναχοὶ θὰ ἐπεδίδοντο φιλοτίμως καὶ εἰς συγγραφικὰς μελέτας καὶ ἀσχολίας.

ε) Εἰς τὴν ἐπισταμένην παρακολούθησιν τοῦ κατ' ἴδιαν βίου τῶν μοναχῶν, ὑπὸ ἐιδικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀπαρτιζομένης ἀπὸ Γερόντας, ἐγνωσμένης ἀρετῆς καὶ ἐπιβολῆς.

στ') Εἰς τὸν δι' ἐιδικῆς ἐπιτροπῆς σωφρονισμὸν καὶ παιδαγωγίαν τῶν θρησκευτικῶς καὶ ἠθικῶς μὴ ἀναποκρινομένων εἰς τὴν θέσιν καὶ ἀποστολῆν των ὡς μοναχῶν.

* *

Δὲν εἶναι μόνον ἡ σκοπιμότης τοῦ Μοναχισμοῦ, εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ὁ ἐνοριακὸς Κλῆρος ἔχει τόσα κενὰ, ἀντικείμενον κριτικῆς· ὁ περιορισμὸς τῶν δικαιωμάτων καὶ τῆς ἐλευθερίας τοῦ μοναχοῦ ἀποτελεῖ ἐπίσης θέμα συζητήσεως. Μοναχοὶ καὶ κοσμικοὶ θέ-

ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
 ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθ. { Πρωτ. 5524
 Διεκπ. 3019 } Ἀθήνησι τῆ 30-9-1970

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1762

Πρὸς

Τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
 τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἐπειδὴ πολλὰ πολλαχόθεν ὑποβάλλονται τῇ Διαρκεῖ Ἱερᾷ Συνόδῳ παράπονα, ὅτι κατὰ τὸν χαρακτηρισμὸν, κατ' ἐφαρμογὴν τοῦ Ν.Δ. 457/1970, τῶν παραμεθορίων, ὄρειων ἢ δυσπροσίτων χωρίων, παρελείφθησαν πολλὰ χωρία, ἅτινα συγκεντροῦσι τὰς προϋποθέσεις, ἵνα περιληφθῶσιν εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπομένας τρεῖς κατηγορίας χωρίων, ἢ ὅτι περιελήφθησαν χωρία, ἅτινα θὰ ἠδύναντο ἀβλαβῶς νὰ παραλειφθῶσι, ἢ Διαρκῆς Ἱερᾷ Συνόδῳ ἤχθη εἰς τὴν ἀπόφασιν, ὅπως προέλθη εἰς τὰς δεούσας ἐνεργείας, ἵνα διὰ νεωτέρων Ὑπουργικῶν ἀποφάσεων ἐπέλθωσιν αἱ ἀναγκαῖαι συμπληρώσεις καὶ μεταβολαὶ εἰς τὸν

χαρακτηρισμὸν τῶν παραμεθορίων, ὄρειων ἢ δυσπροσίτων χωρίων.

Ὅθεν ἡ Διαρκῆς Ἱερᾷ Συνόδῳ παρακαλεῖ ὑμᾶς, ὅπως, ἅμα τῇ λήψει τῆς παρουσίας, ὑποβάλητε Ἀδτῇ κατάστασιν τῶν χωρίων, ἅτινα κατὰ τὴν ὑμετέραν κρίσιν δεόν ὅπως συμπληρωματικῶς περιληφθῶσιν εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ Ν.Δ. 457/1970 προβλεπομένας κατηγορίας χωρίων, ὡς καὶ τῶν χωρίων ἐκείνων, ἅτινα δεόν νὰ περιληφθῶσιν εἰς τὰς ὡς ἄνω τρεῖς κατηγορίας εἰς ἀντικατάστασιν ἐτέρων, κακῶς, κατὰ τὴν ἡμετέραν κρίσιν, περιληφθέντων.

† Ὁ Ἀθηνῶν Ἱερωσύμος, Πρόεδρος
 † Ὁ Καλαβρῶτων καὶ Αἰγιαλείας Γεώργιος
 † Ὁ Μυτιλήνης Ἰάκωβος
 † Ὁ Ἰωαννίνων Σεραφεῖμ
 † Ὁ Σεβίων καὶ Κοζάνης Διονύσιος
 † Ὁ Ναυπακτίας καὶ Ἐδροντανίας Δαμασκηνὸς
 † Ὁ Νικοπόλεως καὶ Προβέξης Στυλιανὸς
 † Ὁ Κίτρους Βαρνάβας
 † Ὁ Διδυμοτείχων καὶ Ὁρεστιάδος Κων/τῖνος
 † Ὁ Νικαίας Γεώργιος

Ὁ Ἀρχιεραγματεῦον
 Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Κατσούρης

τὸν τὸ ἴδιον ἀκριβῶς ἐρώτημα: Ποῖος εἶναι ὁ πρᾶγματι ἐλεύθερος ἄνθρωπος καὶ πότε; Ἡ πείρα μᾶς διδάσκει, ὅτι ὁ καθείς βλέπει τὸ πρόβλημα ἀπὸ τῆς ἰδικῆς του σκοπιᾶς. Ὁ πρᾶγματι ἐλεύθερος χαρακτηρίζεται ἀπὸ τοὺς ἄλλους ὡς ὁ δυστυχέστερος δούλος. Διότι ὁ Μοναχὸς, κατ' αὐτοὺς μόνος του ἔθαψε τὴν ἐλευθερίαν του καὶ στερεῖται τῶσων νομίμων ἀπολαύσεων. Καὶ ἀντιθέτως ὁ πρᾶγματι δούλος παραδέχεται τὸν ἑαυτὸν του ἀνεξέλεγκτον, ἐλεύθερον, ἀνεξάρτητον. Πόση ἀντίθεσις εἰς τὴν διαμόρφωσιν γνώμης ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ!

Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον τίθεται τὸ θέμα ἐν σχέσει μὲ τὴν ζωὴν τῶν μοναχῶν. Μόνοι τῶν ἐπροτιμήσαν μίαν ζωὴν πλήρη στερήσεων. Μόνοι τῶν ἀπορρίπτουν ἀκόμη καὶ τὰς στοιχειώδεις ἀνάσεις μέχρι τοῦ τέλους τῆς ζωῆς τῶν. Ἄρνοῦνται τὴν εὐκόλον ζωὴν καὶ προτιμοῦν τὴν σκληραγωγίαν. Ἡ οὐσιαστικὴ αἰτία τῆς ἀπαρνήσεως καὶ τῆς περιφρονήσεως τοῦ κόσμου, contemptus mundi, καὶ τὸ παρόμοιον, saeculi actibus sa facere alienum, πηγάζει ἀπὸ ἓνα πανίσχυρον πόθον: νὰ ἐγγίσουν ἓνα ἰδανικὸν στόχον. Νὰ ξεπεράσουν τοὺς γηίνους φραγμούς, τὰ δεσμὰ τῆς ὕλης. Νὰ σπᾶσουν τὰ ἐμπόδια τῶν προσκαίρων καὶ ἐφημέρων, διὰ νὰ δυνηθοῦν νὰ ἐπεκταθοῦν πλήρως εἰς τὸν χῶρον τοῦ ἀπολύτου, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὴν δύσκολον κλῆσιν τῶν. Θυσιάζουν τὰ πρόσκαιρα καὶ ἐπίγεια, διὰ νὰ καταστοῦν ἀπολύτως ἐλεύθεροι, ὥστε ν' ἀκολουθήσουν ἀσφαλέστερον τὸν δεσμὸν πρὸς τὸ αἰώνιον. Ὁ Μοναχισμὸς δὲν εἶναι συμπεριφορὰ

ἐνὸς ὑστερικοῦ τυχοδιωκτισμοῦ, οὔτε ἐκμηδενισμοῦ τῆς προσωπικότητος καὶ ἀφανισμὸς. Δὲν δημιουργεῖ ἓνα πλήρη φανατισμοῦ ψυχικὸν κόσμον. Εἶναι ἀναπτέρωσις, μετάβασις, εἰς μίαν ὑπὲρ φύσιν κατάστασιν. Καθυποτάσσει ἀχαλινώτους ὀρέξεις, βιοτικὰς ἀνησυχίας, ἐλκυστικὰ συνθήματα, κατώτερα σκιρτήματα. Ὅλα τὰ προερχόμενα ἀπὸ τὸ γήϊνον στοιχεῖον τοῦ ἀνθρώπου τὰ περιορίζει καὶ τὰ νεκρώνει διὰ νὰ μείνη οὗτος πλέον ἀδέσμευτος, κατάλληλος καὶ δεκτικὸς τῆς ἐνατενίσεως καὶ τῆς προσοικειώσεως τοῦ πνευματικοῦ στοιχείου. Εἰς τὸν βίον Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου καθίσταται φανερόν, πόσον, διὰ τῆς συνεχοῦς ἀσκήσεως, τῆς κατανικήσεως τῶν δαιμόνων καὶ τῆς νεκρώσεως τῶν ὀρμῶν τῆς σαρκός, ἐκλεπτόνεται αἱ αἰσθήσεις καὶ ἐπιτυγχάνεται ἡ ἀπαραίτητος ψυχικὴ διαύγεια. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ μοναχὸς ἀνέρχεται εἰς ὑπερουρανίους ὀρίζοντας καὶ ἡ πεπερασμένη φύσις του προσεγγίζει ἐκείνην τοῦ Θεοῦ².

Ἐάν ὁ μελετητῆς δὲν λάβῃ ὑπ' ὄψιν τοὺς ἐπεξηγήσεις αὐτὰς κινδυνεύει νὰ ἐκλάβῃ τὸν Μοναχισμὸν ὡς μίαν ἐπαίσχυντον φυγὴν ἀπὸ τὸ πεδῖον τῆς μάχης, ὡς μίαν ἠττοπάθειαν, ὡς μίαν φυλάκισιν εἰς τὸ ἐγώ, ἐπὶ ζημίᾳ ἢ περιφρονήσει τοῦ ἄγχους, τοῦ θρήνου, τοῦ πόνου καὶ τῶν ἀναγκῶν τῶν συνανθρώπων μας.

(Συνεχίζεται) † Ὁ Καλαβρίας Αἰμιλιανὸς

2. Vita Antonii, κεφ. 38: P. G. 26, 897.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
 ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθμ. { Πρωτ. 5610
 Διεκπ. 3041 Ἀθήνησι τῇ 5-10-1970

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1763

Πρὸς

Τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
 τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος, ἐν τῇ μερίμνῃ Αὐτῆς ὅπως διευκολύνῃ τὴν προσέλευσιν εἰς τὴν ἱερωσύνην προσώπων, ἔχοντων ἱερατικὴν κλήσιν, ἅτινα ὅμως, ἐκ διαφόρων λόγων, κυρίως οἰκογενειακῶν καὶ οἰκονομικῶν, δὲν ἠδυνήθησαν ἄχρι τοῦδε ν' ἀποκτήσωσι τὰ ἀπαραίτητα μορφωτικὰ προσόντα, ἵνα πραγματοποιήσωσι τὸν ἱερόν αὐτῶν πόθον, ἤχθη εἰς τὴν ἀπόφασιν, ὅπως ἰδρύνῃ ἀπὸ τοῦ ἀρξαμένου σχολικοῦ ἔτους 1970-1971 ἐν Ἀθήναις Νυκτερινὴν Ἱερατικὴν Σχολήν.

Εἰς τὴν Σχολὴν ταύτην, ἣτις εἶναι τετρατάξιος, γίνονται δεκτοὶ ὡς μαθηταὶ οἱ μὴ ὑπερβαίνοντες τὸ 40ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας των, ὡς ἀκολουθῶς: α) εἰς τὴν Α' Τάξιν ἀπόφοιτοι Δημοτικοῦ Σχολείου, κατόπιν ἐπιτυχῶν ἐνώπιον Ἐπιτροπῆς προφορικῶν ἐξετάσεων εἰς τὰ Ἑλληνικά καὶ τὰ Θρησκευτικά, β) εἰς τὴν Β' τάξιν, οἱ ἔχοντες τίτλον σπουδῶν Α' καὶ Β' τάξεως Γυμνασίου, καὶ γ) εἰς τὴν Γ' τάξιν, οἱ ἔχοντες τίτλον σπουδῶν Γ', Δ' καὶ Ε' τάξεως Γυμνασίου.

Τὰ μαθήματα τῆς Σχολῆς θὰ διεξάγονται κατὰ τὰς ὥρας 19.30'-22.00' καθ' ἑκάστην καὶ θὰ εἶναι καθαρῶς Θεολογικὰ καὶ Φιλολογικὰ, οἱ δὲ ἀπόφοιτοι τῆς Σχολῆς θὰ συνεχίζουσιν ἐπὶ διετίαν μαθήματα δι' ἀλληλογραφίας.

Ταῦτα, γνωρίζουσα τοῖς Σεβ. Μητροπολίταις ἢ Διαρκῆς Ἱερά Σύνοδος, ἔγνω, ὅπως παρακαλέσῃ αὐτοὺς, ἵνα εὐαρεστηθῶσι καὶ ἐνεργήσωσι τὰ δέοντα, ἐπὶ τῷ τέλει τῆς ἀνευρέσεως καὶ προσελκύσεως εἰς τὴν Νυκτερινὴν ταύτην Ἱερατικὴν Σχολήν ὑποψηφίων ἱεροσπουδαστῶν διακρινομένων διὰ τε τὸ ἦθος καὶ τὴν ἀγάπην αὐτῶν πρὸς τὴν ἁγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν, ἔχοντων δὲ τὴν εὐχέρειαν ἵνα ἀσκήσωσιν ἐν Ἀθήναις τὴν βιοποριστικὴν αὐτῶν ἐργασίαν.

Αἱ αἰτήσεις τῶν ἐνδιαφερομένων δέον, ὅπως διαβιβάζωνται εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Μονίμου Συνδικτῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας (ὁδὸς Ἰωάν. Γενναδίου 14, Ἀθήναι, τηλέφωνον 710.397).

† Ὁ Ἀθηνῶν Ἱερωσύμους Πρόεδρος
 † Ὁ Καλαβρότων καὶ Αἰγιαλείας Γεώργιος
 † Ὁ Μυτιλήνης Ἰάκωβος
 † Ὁ Ἰωαννίνων Σεραφεῖμ
 † Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης Διονύσιος

† Ὁ Ναυπακτίας καὶ Ἐδρυτανίας Δαμασκηνός
 † Ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Στυλιανός
 † Ὁ Κίτρους Βαρνάβας
 † Ὁ Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος Κων/τῖνος
 † Ὁ Κασσανδρείας Συνέσιος
 † Ὁ Νικαίας Γεώργιος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
 Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Κατσούρης

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
 ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθμ. { Πρωτ. 5660
 Διεκπ. 3075 Ἀθήνησι τῇ 6-10-1970

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1765

Πρὸς

Τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
 τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Κατὰ τὴν ἐβδομάδα ἀπὸ 15ης ἕως 22ας Νοεμβρίου ἔ.ἔ., θὰ λάβωσι χώραν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἐπικρατείᾳ ἑορταστικὰ ἐκδηλώσεις, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ χαρκτηρισμοῦ τοῦ τρέχοντος ἔτους, κατόπιν πρωτοβουλίας τῆς U.N.E.S.C.O. ὡς «Διεθνoῦς Ἔτους Παιδείας».

Εἰς τὸν ἑορτασμόν αὐτόν, ἀποφάσει τῆς Διαρκoῦς Ἱεράς Συνόδου, θὰ μετὰσχη καὶ ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία διὰ τῶν κάτωθι ἐκδηλώσεων:

α) Διὰ πανηγυρικῆς Δοξολογίας εἰς τὸν Ἱερόν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Ἀθηνῶν κατὰ τὴν Κυριακὴν 15 Νοεμβρίου 1970, ἡμέραν ἐνάρξεως τοῦ ἑορτασμοῦ χοροστατοῦντος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου μετὰ μελῶν τῆς Ἱεράς Συνόδου.

β) Δι' εἰδικoῦ κηρύγματος εἰς τοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς, σχετιζόμενον πρὸς τὸ ἑορταζόμενον γεγονός, κατὰ τὴν ἰδίαν ἡμέραν.

γ) Δι' Ἐγκυκλίου τῆς Ἱεράς Συνόδου, ἀναφερομένης εἰς τὴν σημασίαν τοῦ ἔργου τῆς U.N.E.S.C.O.

δ) Δι' ἀφιερώσεως εἰδικoῦ μαθήματος εἰς ὅλους τοὺς τύπους τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων.

ε) Διὰ δημοσιεύσεως εἰς τὴν «Φωνὴν Κυρίου» ἐπικαίρου ἄρθρου.

Ὅθεν, ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος, τὰ ἀνωτέρω φέρουσα εἰς γνώσιν ὑμῶν, παρακαλεῖ ὑμᾶς, ὅπως εὐαρεστηθῆτε καὶ ἐκδώσητε κατάλληλον τῇ περιστάσει ταύτῃ ποιμαντορικὴν ἐγκύκλιον, ἀναγνωσθησομένην ἐπ' Ἐκκλησίαις κατὰ τὴν Θεῖαν Αἰτουργίαν τῆς Κυριακῆς 15ης Νοεμβρίου ἔ.ἔ., ἐξαίρουσαν τὰ ἀγαθὰ τῆς Παιδείας καὶ τὴν μεγίστην συμβολὴν τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας εἰς τὴν παροχὴν ἀληθοῦς καὶ ὕψους παιδείας τῷ εὐσεβεῖ Ἑλληνικῷ Αἴῳ, παραγγελλήτε

δὲ τοῖς διακονοῦσιν ἐν τῷ κηρύγματι τοῦ θείου λόγου, ὅπως τὸ κήρυγμα αὐτῶν κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν περιστραφῆ περὶ τὸ ἐορταζόμενον γεγονός.

- † Ὁ Ἀθηναίων Ἱερωόνυμος, Πρόεδρος
- † Ὁ Καλαβρότων καὶ Αἰγιαλείας Γεώργιος
- † Ὁ Μυτιλήνης Ἰάκωβος
- † Ὁ Ἰωαννίνων Σεραφεῖμ
- † Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης Διονύσιος
- † Ὁ Ναυπακτίας καὶ Ἐδρυτανίας Δαμασκηνὸς
- † Ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Στυλιανὸς
- † Ὁ Κίτρους Βαρνάβας
- † Ὁ Ξάνθης Ἀντώνιος
- † Ὁ Διδυμοτείχου καὶ Ὁρρεστιάδος Κων/τῖνος
- † Ὁ Κασσανδρείας Σύνεσιος
- † Ὁ Νικαίας Γεώργιος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Κατσούρης

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἡ ἹΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθ. { Πρωτ. 3799
Διεκπ. 3165 } Ἀθήνησι τῆ 19-10-1970

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1767

Πρὸς

Τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος, ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς 18-9-1970 ἐποιήσατο δεκτὴν εἰσήγησιν τῆς Μονίμου Συνδικτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ θεμάτων ἠθικῆς καὶ δογματικῶν καὶ κανονικῆς τάξεως ζητημάτων καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Νομοθεσίας ἐπὶ τοῦ παραπεμφθέντος αὐτῇ πρὸς μελέτην καὶ γνωμοδότησιν θέματος τοῦ κύρους τῶν «χιλιαστικῶν γάμων».

Τὴν ὡς ἄνω, ὑπ' αὐτῆς γενομένην δεκτὴν, εἰσήγησιν κοινωποιοῦσα ὑμῖν συνημμένως ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος, πρὸς ἐνημέρωσιν ὑμῶν, παρακαλεῖ ὑμᾶς, ἵνα ἐν εὐαρεστίᾳ λάβητε γνῶσιν.

- † Ὁ Ἀθηναίων Ἱερωόνυμος, Πρόεδρος.
- † Ὁ Καλαβρότων καὶ Αἰγιαλείας Γεώργιος
- † Ὁ Μυτιλήνης Ἰάκωβος
- † Ὁ Ναυπακτίας καὶ Ἐδρυτανίας Δαμασκηνὸς
- † Ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Στυλιανὸς
- † Ὁ Κίτρους Βαρνάβας
- † Ὁ Ξάνθης Ἀντώνιος
- † Ὁ Διδυμοτείχου καὶ Ὁρρεστιάδος Κων/τῖνος
- † Ὁ Κασσανδρείας Σύνεσιος
- † Ὁ Νικαίας Γεώργιος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Κατσούρης

Τὸ κύρος τῶν χιλιαστικῶν γάμων

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δημητριάδος, διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1524/10. 4. 1970 ἐγγράφου του, γνωρίζει ἡμῖν, ὅτι ὀρθόδοξοί τινες, παρασυρθέντες ὑπὸ συγγενῶν τῶν, ἐτέλεσαν γάμους μετὰ χιλιαστῶν, κατὰ τὸ ritus τῶν χιλιαστῶν. Νῦν δὲ οὗτοι, ἐπιθυμοῦν νὰ συνάψουν γάμον μετὰ ὀρθοδόξων.

Ὁ Σεβασμιώτατος ἐρωτᾷ: «Ἐπιτρέπεται νὰ θεωρήσωμεν τὸν γάμον τὸν τελεσθέντα κατὰ τὰς χιλιαστικὰς δοξασίας, ὡς μὴ γενόμενον; Δεδομένου ὅτι, ἡ ἱερολογία τοῦ γάμου τῶν χιλιαστῶν ἔχει ἀναγνωρισθῆ ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας; Καὶ ποῖον θὰ εἶναι τὸ πειστήριον δι' ἡμᾶς, ὅτι ὁ γάμος τῶν χιλιαστῶν διελύθη νομίμως, ὥστε νὰ ἐπιτρέψωμεν σὺν ἄψιν ἐτέρου γάμου;».

Ἄλλ' ἐν προκειμένῳ ἡ ἀπάντησις εἶναι ἀπλῆ. Διότι ὁ χιλιασμός δὲν εἶναι κἄν αἵρεσις, ἢ πλάνη θρησκείας τινος. Οὔτε εἶναι θρησκεία «γνωστῆ» ὥστε νὰ περιβληθῆ με συνταγματικὴν προστασίαν. Κατὰ ταῦτα ἐφ' ὅσον δὲν πρόκειται περὶ «γνωστῆς θρησκείας», ὁ γάμος τῶν χιλιαστῶν εἶναι ἀνυπόστατος καὶ δὲν ἐμπίπτει εἰς τὰς διατάξεις τοῦ 1371 ἀρθροῦ τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἡ ἹΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθ. { Πρωτ. 6108
Διεκπ. 3369 } Ἀθήνησι τῆ 31-10-1970

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1773

Πρὸς

Τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἀνταποκρινόμενοι εἰς ὑποβληθεῖσαν τῇ Διαρκεῖ Ἱερᾷ Συνόδῳ παράκλησιν ὑπὸ τοῦ Βορειοηπειρωτικοῦ Συλλόγου («Σελασφόρος»), ὅπως ἐπὶ τῇ συμπληρωσῇ τριάνοντα ἐνιαυτῶν ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Κορυνητοῦσας ὑπὸ τοῦ ἐνδόξου Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ κατὰ τὴν 22-11-1940 τελεσθῶσιν Πανελληνίως ἐπιμνημόσυνοι δεήσεις ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν ἡρωικῶς πεσόντων κατὰ τὸ ἔτος τοῦ πολέμου 1940-1941 ἐνδόξων μαχητῶν, Συνοδικῆ ἐξουσιοδοτήσει παρακαλοῦμεν διὰ τὴν τέλεσιν Μνημοσύνον ἐν ἅπασιν τοῖς Ἱεροῖς Ἐνοριακοῖς Ναοῖς τῶν καθ' ὑμᾶς Θεοφρονητῶν Παροικιῶν κατὰ τὴν Κυριακὴν 22-11-1970 ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν ἡρωικῶς πεσόντων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας μαχητῶν, ἀξιοματικῶν, ὑπαξιωματικῶν, ὀπλιτῶν καὶ πατριωτῶν τῆς ἐνδόξου διὰ τὸ Ἔθνος ἡμῶν περιόδου 1940-1941, συνεννοοῦμενοι ἅμα πρὸς τοῦτο καὶ μετὰ τῶν ἀρμοδίων τοπικῶν ἀρχῶν.

- † Ὁ Ἀθηναίων Ἱερωόνυμος, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Κατσούρης

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Σταθμός εἰς τὴν ἱστορίαν

τῶν ἑλληνοαιθιοπικῶν σχέσεων.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, συνοδευμένου ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Μυτιλήνης κ. Ἰακώβου, ὡς Προέδρου τῆς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑποθέσεων Μονίμου Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς, Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Στυλιανοῦ, Συνοδικοῦ Συνέδρου καὶ Καστορίας κ. Δωροθέου, κατόπιν προσκλήσεως τῆς Α.Α.Μ. τοῦ Ἀυτοκράτορος τῆς Αἰθιοπίας Χάϊλε Σελάσιε Α', ἐπίσκεψις εἰς τὴν Αἰθιοπίαν ἀποτελεῖ νέον καὶ σημαντικὸν σταθμὸν εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἑλληνοαιθιοπικῶν σχέσεων.

Ἐν πρώτοις, διὰ τῆς ἐπισκέψεως ταύτης, ἀνεξωπυρήθησαν αἱ ἀπὸ αἰῶνων ὕφισταμεναι ἐγκάρδιοι καὶ ἀδελφικαὶ σχέσεις, αἵτινες συνδέουν τὸν Ἑλληνισμόν μετὰ τῆς Αἰθιοπίας, ἥτις ἴαν ἐνωρίς, ὡς γνωστόν, ἐδέχθη τὸν Χριστιανισμόν.

Εἶτα, αἱ γενόμεναι ἐν Αἰθιοπίᾳ ἐπαφαὶ διετρανώσαν, ἀπαξ ἔτι, ἔνθεν μὲν τὴν φιλίαν, ἥτις συνδέει τὸν ἐν Αἰθιοπίᾳ σημερινὸν (προστάτην τῆς πίστεως), εὐσεβέστατον αὐτοκράτορα μετὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδοξίας, ἐτέρωθεν τὸν πολλὰκις ἐκδηλωθέντα κατὰ τὸ πρόσφατον παρελθὸν ζωντὸν πόθον πρὸς ἄρσιν τῶν ὑπολοίπων διαφορῶν, αἵτινες χωρίζουν τὴν Ἑλληνικὴν ἀπὸ τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἔνωσιν αὐτῶν.

Τέλος, διὰ τῆς εἰς Αἰθιοπίαν ἐπισκέψεως ταύτης, οὐ μόνον προεβλήθη ἡ διὰ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀξίωμας ἀξίως ἐκπροσωπούμενη ἐν Αἰθιοπίᾳ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἀλλὰ καὶ ἐτονώθησαν αἱ ἑλληνικαὶ κοινότητες τῆς Αἰθιοπίας, αἵτινες, κατευθυνόμεναι ὑπὸ ἐξαιρέτων ὁμογενῶν, διακρίνονται διὰ τὴν ἐν τῇ ἀφρικανικῇ ἡπείρῳ πολιτιστικῇ των ἀκτινοβολίαν, ἐπιτυγχανομένην οὐ μόνον διὰ τῆς ἀξιολόγου παραγωγικῆς καὶ ἐμπορικῆς των δραστηριότητος, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς θαυμασίας αὐτῶν διοργανώσεως καὶ τῆς καθ' ὅλου προβολῆς τοῦ ἑλληνορθοδόξου πνεύματος.

Ἐξαιρετὸν πρότυπον.

Ἡ κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κίτρους κ. Βαρνάβα ἔλευσις ἐκ Βελιγραδίου εἰς Κατερίνην τῆς ἀπὸ τοῦ 1853 ὕφισταμένης ἐξηκονταμελοῦς Ἐκκλησιαστικῆς Χορωδίας τοῦ Ὀρθοδόξου Πατριαρχείου τῆς Σερβίας ἀποτελεῖ ἐξαιρετὸν πρότυπον τῶν πνευματικῶν ἐπαφῶν καὶ ἀνταλλαγῶν, αἵτινες δέον νὰ καλλιεργῶνται καὶ πραγματοποιῶνται οὐ μόνον ὑπὸ τῶν ἐπὶ μέρος Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ καὶ τμημάτων αὐτῶν, πρὸς σύσφιγξιν τῶν μεταξὺ αὐτῶν σχέσεων καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ πνεύματος τῆς ἐνότητος ἐν τῇ καθ' ὅλου Ὀρθοδοξίᾳ.

Αἱ ὠραϊόταται ἐμφανίσεις τῆς φιλοξενηθείσης ὑπὸ τοῦ διακεκριμένου Ἑλληνοῦ Ἱεράρχου Χορωδίας, ἥτις ἔφαλεν ἐν διαφόροις ναοῖς κατὰ τὴν τέλεσιν τῆς Θ. Λειτουργίας, ἡ ἐν μεγάλῃ αἰθούσῃ τῆς Κατερίνης καλλιτεχνικῆ ἐκτέλεσις εἰδικοῦ προγράμματος ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων, αἱ ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν Ἀρχῶν γενόμεναι δεξιώσεις πρὸς τιμὴν τῶν μελῶν τῆς Χορωδίας, αἱ ὑπ' αὐτῶν ἐπισκέψεις τῶν ἰδρυμάτων καὶ τῶν ἀξιοθεάτων τοποθεσιῶν τῆς περιοχῆς, ἡ συμμετοχὴ των εἰς τοπικὰς εορταστικὰς ἐκδηλώσεις, ἡ ἀδελφικὴ των ἐπικοινωνία μετὰ τοῦ ἱ. κλήρου καὶ τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος Μητροπόλεως, τὰ προσφερθέντα εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου δῶρα — πάντα ταῦτα συνεβάλοντο τῷ ὄντι εἰς τὴν προαγωγὴν τῶν ἀδελφικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν.

«Προσευχὴ διασῆμου ἱεραποστόλου».

Ὡς ἐγράφη εἰς τὸν παγκόσμιον τύπον, ἡ ὑπὸ τῆς Σουηδικῆς Ἀκαδημίας πρόσφατος ἀπονομὴ τοῦ βραβείου Νόμπελ τῆς λογοτεχνίας εἰς τὸν Ρῶσον συγγραφέα Ἀλέξανδρον Σολζενίτσιν ἱκανοποίησε μὲν τὴν συντριπτικὴν πλειοψηφίαν τῶν διανοουμένων ὄλου τοῦ κόσμου, ἐξήγειρεν ὁμως εἰς διαγμὸν του τὰ φανατικὰ μέλη τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος.

Ὁ διαγμὸς οὗτος ἐξηγεῖται πρὸ πάντων ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ὁ Σολζενίτσιν ἀπορρίπτει τὰς ἀρχὰς τοῦ ἀθέου μαρξισμού, παρουσιαζόμενος ἐμπράκτως ὡς προσευχόμενος πιστός. Ἴδον λ.χ. μία θερμὴ προσευχὴ του: «Κύριε, λέγει, πόσον ὁμορφα αἰσθάνομαι ζώντας μαζί Σου! Πόσον ἀνετα νοιώθω νὰ πιστεύω σὲ Σένα! Ὅταν τὸ πνεῦμά μου λυγίξῃ καὶ παύῃ νὰ ἀντιλαμβάνεται, πὼς οἱ πῶ ἐξυπνοὶ ἄνθρωποι δὲν βλέπουν πέραν ἀπ' τὸ τέλος τῆς ἡμέρας καὶ ἀγνοοῦν τί θὰ κάμουν τὴν ἐπομένη, Σὺ μού στέλνεις τὴν ὀλόφωτη βεβαιότητα τῆς ὑπάρξεώς Σου καὶ τῶν φροντίδων, ποὺ παίρνεις, γιὰ νὰ μὴ κλείσουν ὅλες οἱ πόρτες τοῦ καλοῦ. Φθάνοντας στὴν κορυφὴ τῆς ἐπίγειας δόξας, στρέφομαι κ' ἀντικρῶζω μὲ ἐκπληξί τὸ δρόμο, ποὺ διήνυσα, καὶ τὸν ὁποῖο ποτὲ μονάχος μου δὲν θὰ εἶχα ἀνακαλύψει· ἕνα δρόμο ἐκπληκτικὸ, ποὺ μέσα ἀπ' τὴν ἀπελπισία μου μὲ ὠδήγησε στὸν τόπο ἐκεῖνο, ἀπ' τὸν ὁποῖον ἡμπόρεσα νὰ ξαναστεῖλω στὴν ἀνθρωπότητα τὴν ἀνταύγεια τῶν ἀκτίνων Σου. Καὶ θὰ ἐξακολουθήσῃς νὰ μὲ ἀφήνῃς νὰ τις ἀντικατοπτρίζω, ὅσον τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητον. Κι' ἂν ἐγὼ δὲν θὰ ἔχω πιά τὴν εὐκαιρία, τοῦτο θὰ σημαίνῃ πὼς θὰ ἀναθέσῃς εἰς ἄλλους τὸ ἔργον αὐτό».

Ὁρθῶς ἐγράφη, ὅτι οἱ λόγοι οὗτοι εἶναι «προσευχὴ ἐνὸς διασῆμου μεταξὺ τῶν διανοουμένων ἱεραποστόλου».

Τὰ κριτήρια τῶν «καταλλήλων».

Ἐγκριτος ἀθηναϊκῆ ἐφημερὶς καταγγέλλει τὸ γεγονός, ὅτι κινηματογραφικαὶ ταινίαι, αἵτινες κατὰ τὴν κοινὴν λογικὴν εἶναι ἀκατάλληλοι, χαρακτηρίζονται ὡς «κατάλληλοι». Ἡ καταγγελία αὕτη εἶχεν ὡς ἀφορμὴν τὴν προβολὴν κινηματογραφικῆς ταινίας, ἣτις (1) εἶχεν ὡς ἀντικείμενον τὸν παράνομον δεσμόν μιᾶς ὑπάνδρου γυναικός. 2) Περιεῖχε τολμηρὰς σκηνὰς εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ ἐραστοῦ. 3) Παρουσίαζε τὴν δολοφονίαν τοῦ ἐραστοῦ ἀπὸ τὸν σύζυγον καὶ τὴν προσπάθειάν του (ψυχρὰν καὶ προσεκτικὴν) νὰ ἐξαφανίσῃ τὸ πτώμα καὶ νὰ συγκαλύψῃ τὸ ἔγκλημά του. 4) Ἐνεφάνιζε τὴν μοιχαλίδα ὡς ἀποδεχομένην καὶ συγχωροῦσαν τὸ ἔγκλημα τοῦ συζύγου της καὶ μάλιστα κολακευομένην ἐξ αὐτοῦ.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, δεδικαιολογημένως ἢ μνημονευθεῖσα ἐφημερὶς ἀπευθύνει εἰς τὴν ἀρμοδίαν ἐπιτροπὴν τὸ ἐρώτημα: «Τί ἐπὶ τέλος πρέπει νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὴν θόρον, ὥστε τὸ φιλμ νὰ κριθῇ ὡς ἀκατάλληλον διὰ τοὺς ἀνηλίκους; Ἐκτὸς ἐὰν ἐκριθῇ, ὅτι τὰ ἀναφερθέντα συντελοῦν εἰς τὴν διαπαιδαγώγησιν καὶ τὴν ὀρθὴν διάπλασιν τῆς τρυφερᾶς ψυχῆς ἐνὸς παιδιοῦ!»

Ἐνδιαφέρουσαι ἀνακοινώσεις.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ προσφάτως οργανωθέντος Ἐ' Συνεδρίου τῶν Ἑλλήνων Νευρολόγων, ἀνεκοινώθη ὑπὸ διαφόρων ἐπιστημόνων, ὅτι κατὰ τὴν δεκαετίαν 1952-1962 ἐτέθησαν εἰς κυκλοφορίαν ὑπὸ διαφόρων ξένων φαρμακευτικῶν οἴκων πέντε χιλιάδες πεντακόσια φάρμακα, ἀποσκοποῦντα εἰς τὴν θεραπείαν διαφόρων μορφῶν ψυχοπαθειῶν, ψυχικῶν καταθλίψεων, φόβου, ἀγχους κ.λ.π. Ὁσαύτως διεπιστάθη, ὅτι εἰς τὴν χώραν μας δὲν παρετηρήθη κατάχρησις παραισθησιογόνων, ὡς εἶναι λ.χ. τὸ "Ελ-Ἐς-Ντί, τοῦ ὁποίου γίνεται εὐρυτάτη χρῆσις ἐν ἄλλαις χώραις.

Αἱ γενόμεναι ἀνακοινώσεις ἐνθεν μὲν πείθουν, ὅτι τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος φάρμακα ἀντικαθίστανται διαρκῶς τὸ ἐν ὑπὸ τοῦ ἄλλου, διότι καταπολεμοῦν μόνον τὰ συμπτώματα τῶν ψυχικῶν ἀσθενειῶν καὶ οὐχὶ τὴν γενεσιουργὸν αἰτίαν αὐτῶν, ἣτις μόνον διὰ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς καὶ τῆς μυστηριακῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας εἶναι δυνατόν νὰ ἐκριζωθῇ καὶ νὰ ἐκλείψῃ, ἐτέρωθεν δὲ καλοῦν εἰς συναγεμὸν πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς εἰσβολῆς καὶ διαδόσεως εἰς τὴν πατρίδα μας τῶν διαφόρων παραισθησιογόνων, ἅτινα δὲν εἶναι ψυχοθεραπευτικά, ἀλλὰ τοῦτ' αὐτὸ ψυχοφθόρα.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ «ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ»

Πρὸς

Τὴν Ἀξιότιμον Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ
«ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

Φίλε Κύριε Διευθυντά,

Ἐδχαρίστως ἀνέγνωσα εἰς τὸ προηγούμενον τεῦχος τῆς «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ» τὸ ἐγκάρδιον ἐπιμνημόσυνον σχόλιον ἐπὶ τῇ τελευτῇ τοῦ ἀειμνήστου πατρὸς Πέτρου Ντυμόν, ἀδελφοῦ τῆς ἐν Σεβτόν τοῦ Βελγίου

Μονῆς τῶν Βενεδικτίνων, τῆς ἐκδιδούσης καὶ τὸ γνωστὸν Γαλλόφωνον Θεολογικὸν περιοδικὸν («Tré-nikon»). Μὲ προελάβετε ὁμως, διότι εἶχον ἐτοιμάσει σχετικὴν νεκρολογία, ἐκ τῆς ὁποίας παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε πρὸς δημοσίευσιν τὰ κάτωθι συμπληρωματικὰ βιογραφικὰ στοιχεῖα τοῦ διακεκριμένου τούτου φίλου τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, μετὰ τοῦ ὁποίου εἶχον ἀλληλογραφίαν ἤδη ἀπὸ τοῦ 1945 καὶ τὴν εὐτυχίαν νὰ τὸν γνωρίσω καὶ προσωπικῶς κατὰ τὰς ἐν Ἑλλάδι παγχριστιανικὰς ἐορτὰς ἐπὶ τῇ 1900ετηρίδι ἀπὸ τῆς εἰς αὐτὴν ἐπισκέψεως τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἑθνῶν, εἰς ἃς εἶχε συμμετάσχει οὗτος, παρὰ τὴν ἐπίσημον γενικὴν ἄρνησιν τοῦ Βατικανοῦ νὰ συμμετάσχη εἰς αὐτάς, καὶ τοῦτο λόγω τῶν τότε σοβουσῶν θλιβερῶν προστριβῶν μετὰ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας. Ἐκτοτε, ὁ μετὰ τοῦ ἐν λόγω ἀνδρὸς προσωπικὸς μου σύνδεσμος καθίστατο στενότερος διὰ τε τῆς φροντίδος αὐτοῦ πρὸς φιλοξένησιν νεαρῶν Ἑλλήνων θεολόγων, προτεινομένων ὑπὸ τῆς ἡμετέρας Θεολογικῆς Σχολῆς πρὸς μετεκπαίδευσιν ἐν Λουβαῖν, καὶ ἰδιαιτέρως διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ ἑλληνομαθοῦς τούτου κληρικοῦ μεταφράσεως τῆς τριτόμου Ὁρθοδόξου Δογματικῆς τοῦ Καθηγητοῦ κ. Π. Τρεμπέλα, μετ' ἐγκαρδίου μάλιστα προλόγου τοῦ καρδινάλιου Ἀδγουστίνου Μπέα. Ἡ ἐν λόγω μετάφρασις, ἣτις ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ἐν τῇ Δύσει εὐρυτέραν γνωριμίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας, ὑπῆρξε, κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ Λατίνου ἐφημερίου πατρὸς Ἀρμάου, γενομένην κατὰ τὴν ἐπιμνημόσυνον ὑπὲρ τοῦ ἀνδρὸς ἀπογευματινὴν λειτουργίαν ἐν τῷ Κεντρικῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, «σπουδαία συμβολὴ διὰ τὴν ἐν τῇ Δύσει γνωριμίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας». Ἐκτὸς ὁμως τῆς μεταφράσεως ταύτης, ἐξεπόνησεν ὁ πατὴρ Ντυμόν καὶ μετάφρασιν τοῦ ἔργου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. κ. Ἱερωνύμου «Περὶ τῆς μυστηριακῆς μετὰ τῶν ἑτεροδόξων ἐπικοινωνίας», ἐπὶ πλέον δὲ ἠτοίμαζε μετάφρασιν καὶ ἄλλων θεολογικῶν ἔργων, ἐν οἷς καὶ τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἱ. Καρμίου περὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησιολογίας. Ἐπὶ πλέον, ὁ αἰοίδιμος ἀνὴρ ἐξεδήλωσε τὰ φιλορθόδοξα καὶ φιλελληνικά του αἰσθήματα διὰ τῆς ἐν τῷ Ἱταλικῷ περιοδικῷ τοῦ Παλέριου «Oriente Cristiano» δημοσιευθείσης πραγματείας του La Teologia Greca Odierna (ἐκ σελ. 135) περὶ τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς Θεολογίας, τῆς καλλιεργουμένης εἰς τὰς δύο Ὁρθοδόξους Θεολογικὰς Σχολὰς τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Θεσσαλονίκης. Καθὼς δὲ μοῦ ἀνήγγειλεν εἰς τὴν τελευταίαν του πρὸς ἐμὲ χαιρετιστήριον ἐπὶ τῇ ἐορτῇ μου ἐπιστολὴν (13-8-1970) εἶχεν ἐξασφαλίσαι καὶ τὴν δημοσίευσιν τῶν μνημονευθεισῶν ἀνωτέρω μεταφράσεών του, μετὰ τὴν ὁποίαν δὲν τοῦ ὑπελείπετο, ὡς μοὶ ἔγραφε, παρὰ νὰ εἴπη τὸ «νῦν ἀπολύεις τὸν δούλόν σου Δέσποτα»!

Ἄς εἶναι λοιπὸν αἰωνία ἡ μνήμη τοῦ ἐξαιρετικοῦ τούτου Βέλγου κληρικοῦ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 5-11-1970

Μετὰ τιμῆς

Π. Ι. Μπρατσιώτης

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερόνυμος, ἐπανελθὼν τὴν 8ην Νοεμβρίου ἐκ τοῦ εἰς Αἰθιοπία ταξιδίου του, κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ 7ης—13ης Νοεμβρίου ἐ.ε.:

Προέστη τὴν Κυριακὴν 8ην Νοεμβρίου μνημοσύνην τελεσθέντος εἰς τὸ Ἀ΄ Νεκροταφεῖον, πρωτοβουλία τοῦ Δήμου Ἀθηναίων, ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν διατελεσάντων δημοτικῶν ἀρχόντων καὶ τῶν εὐεργετῶν τοῦ Δήμου Ἀθηναίων.

— Τὴν 13ην Νοεμβρίου εἰς ἐπιμνημόσυνον δέησιν ἐν τῇ Πλατείᾳ μὲν τῆς Μητροπόλεως ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου ἔθνομάρτυρος Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσόστομου, ἐν τῷ Ἀ΄ δὲ Νεκροταφείῳ ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν ἀειμνήστων Ἀρχιεπισκόπων Ἀθηνῶν Χρυσόστομου Ἀ΄ καὶ Β΄.

— Τὴν αὐτὴν ὡσαύτως ἡμέραν τοῦ Ἀγιασμοῦ ἐπὶ τοῖς Ἐγκαινίοις τῆς ἀνακαινισθείσης Αἰθούσης Τελετῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Προήδρευσε τὴν 10ην Νοεμβρίου τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π.

— Τὴν 10ην, 11ην, 12ην καὶ 13ην Νοεμβρίου τῆς Δ. Ι. Συνόδου.

— Τὴν 11ην Νοεμβρίου, μετὰ τῆς Α.Ε. τοῦ Ἀντιπροέδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ Ὑπουργοῦ Ἑσωτερικῶν κ. Στυλιανοῦ Παττακοῦ, εἰδικῆς συσκέψεως ἐν τῷ Ὑπουργείῳ Ἑσωτερικῶν πρὸς προστασίαν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας.

— Τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς Ἑορτασμοῦ τῆς 150ῆς ἐπετείου ἀπὸ τῆς Ἐθνεγερσίας τοῦ 1821.

— Τὴν αὐτὴν ἡμέραν τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ὄργανισμοῦ Προλήψεως Ἀτυχημάτων.

— Τὴν 12ην Νοεμβρίου τῆς Ἐπιτροπῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ἡρώου τῆς Ἁγίας Λαύρας.

Παρέστη τὴν 8ην Νοεμβρίου εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ «Σπιτιοῦ Γαλήνης τοῦ Χριστοῦ» ἐν Π. Φαλήρῳ, ἐν συνεχείᾳ δὲ εἰς διάλεξιν τοῦ Προέδρου τῆς Παγκοσμίου Ὄργανώσεως τῆς Ὁρθόδοξου Νεολαίας «Syndesmos» κ. Λάχαμ, ἐπὶ τοῦ θέματος «Ἡ Ὁρθόδοξος Νεολαία εἰς τὸν κόσμον τῆς σήμερον», δοθεῖσαν εἰς τὸ Δῶμα τοῦ «Εὐαγγελισμοῦ».

— Τὴν 9ην Νοεμβρίου εἰς τὴν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ Ἀθηνῶν ἐν πανηγυρικῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς γενομένην ἐπίσημον ὑποδοχὴν τοῦ νεοεκλεγέντος ἀκαδημαϊκοῦ καθηγητοῦ κ. Γ. Μυλωνᾶ.

— Τὴν 10ην Νοεμβρίου εἰς τὴν ἐν τῷ ἱερῷ Ναῶ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης γενικὴν συγκέντρωσιν τῶν ἱερέων τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, ὁμιλήσας εἰς αὐτοὺς περὶ τοῦ συνταξιοδοτικοῦ θέματος τοῦ κλήρου, περὶ τῶν οἰκονομικῶν τῆς Ἐκκλησίας κ.ἀ.

— Τὴν 13ην Νοεμβρίου ἐν τῇ ἀνακαινισθείσῃ Αἰθούσῃ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας εἰς τὴν διάλεξιν τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου κ. Εὐαγγέλου Θεοδώρου ἐπὶ τοῦ θέματος «Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἔναντι τῶν ἑτεροδόξων».

Ἐδέχθη εἰς ἀκρόασιν τὴν 10ην Νοεμβρίου τὸν ἱατρὸν κ. Πάμφιλον Ἀλαβάνου, Πρόεδρον τοῦ Ἱεροῦ Ἰδρύματος Εὐαγγελιστρίας Τήνου, τὸν Ἑλληνοαμερικανὸν Ἐπιχειρηματίαν κ. Μιχαλόπουλον καὶ τὰ μέλη τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Παγκοσμίου Ὄργανώσεως τῆς Ὁρθόδοξου Νεολαίας «Syndesmos».

— Τὴν 11ην Νοεμβρίου τὸν κ. Ν. Τζεμάνην.

— Τὴν 12ην Νοεμβρίου τὸν καθηγητὴν τῆς Βιολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ἀντ. Κανέλλην καὶ τὸν Γεν. Διευθυντὴν τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν κ. Τότσην.

— Τὴν 13ην Νοεμβρίου τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Θήρας κ. Γαβριήλ, τὸν πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Τιμόθεον Τριβιζάν καὶ τὸν Γεν. Γραμματέα τῆς Χειρουργικῆς Ἐταιρείας κ. Σαρρῆν.

Συνειργάσθη τὴν 9ην Νοεμβρίου μετὰ τοῦ Διοικητοῦ τοῦ ΟΔΔΕΠ κ. Φ. Πετροπούλου, τοῦ Προϊσταμένου τῆς Νομικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας κ. Ἐπαμ. Σπηλιωτοπούλου καὶ τοῦ Προϊσταμένου τῆς Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας κ. Γ. Ἀξιώτη.

— Τὴν 13ην Νοεμβρίου μετὰ τοῦ Διοικητοῦ τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π. κ. Φ. Πετροπούλου καὶ τοῦ Διευθυντοῦ τῆς «Χριστιανικῆς Ἀλληλεγγύης» ἱατροῦ κ. Σοφ. Γ. Χατζηδάκη.

Παρεκάθησε τὴν 10ην Νοεμβρίου εἰς γεῦμα, δοθὲν ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Πεντέλης πρὸς τιμὴν τοῦ παρεπιδημοῦντος Γάλλου Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Ραοῦλ Φολλερώ καὶ τῶν μελῶν τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Παγκοσμίου Ὄργανώσεως Νεολαίας «Syndesmos».

— Τὴν 12ην Νοεμβρίου εἰς γεῦμα μὲν ἐν τῇ ἐν Ἡλιουπόλει Ἱ. Μονῇ τῇ «Θεομήτορος», δοθὲν πρὸς τιμὴν τῶν μελῶν τῆς Διάρκους Ἱερᾶς Συνόδου, εἰς δεῖπνον δὲ ἐν τῷ ἐν Ἀγίᾳ Βαρβάρα Δαφνίου Ἀντιλεπρικῷ Σταθμῷ Ἀθηνῶν, δοθὲν πρὸς τιμὴν τοῦ Γάλλου Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Ραοῦλ Φολλερώ.

— Τὴν 13ην Νοεμβρίου ἐν τῷ Φοιτητικῷ Οἰκοτροφεῖο τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας εἰς δεῖπνον δοθὲν πρὸς τιμὴν τῶν μελῶν τῆς Δ. Ἱερᾶς Συνόδου.

Παιδικαὶ Κατασκηνώσεις

Ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθόν, οὕτω καὶ ἐφέτος ἡ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπή, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θέρους καὶ ἀπὸ τῆς Κυριακῆς 5ης Ἰουλίου μέχρι καὶ τῆς Κυριακῆς 13ης Σεπτεμβρίου, ἐξυπηρέτησε πνευματικῶς τὰς εἰς τὴν περιφέρειαν αὐτῆς ὡς καὶ τινὰς εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος Παιδικὰς Κατασκηνώσεις. Κατὰ τὸ ὡς ἄνω διάστημα ἐξυπηρετήθησαν αἱ κάτωθι εἴκοσι κατασκηνώσεις: Τρεῖς τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν (Α΄, Β΄ καὶ Γ΄ Ἐπιτροπῆς), τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων, τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης καὶ τοῦ ΠΙΚΠΑ εἰς τὴν Πεντέλην, τῆς Δ΄ Ἐπιτροπῆς, τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῶν Οἰκογενειῶν Ὑπαλλήλων τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν, τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων (δύο), τοῦ Δήμου Ἀθηναίων, τοῦ Οἴκου Ναύτου, τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων, τῆς Βασιλικῆς Χωροφυλακῆς, τοῦ Ταμείου Ἐργατοτεχνιτῶν Δομικῶν καὶ Ἐυλουργικῶν Ἐργασιῶν καὶ τοῦ ΕΟΦ καὶ ΠΑΝ εἰς Ἅγιον Ἀνδρέαν Ἀττικῆς, Ἐργαζομένου Παιδιοῦ εἰς Καβούρι, Ἐργαζομένου Κοριτσιοῦ εἰς Βούλαν καὶ τῆς Ἀδελφότητος «Ἡ Χρυσοπηγὴ» εἰς Πολυδεύδρον Ἀττικῆς.

Καθ' ἐκάστην Κυριακὴν εἴκοσι θεολόγοι Ἐφημέριοι τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, ἀναχωροῦντες ἐκ τῆς πλατείας Μητροπόλεως, μετέβαινον εἰς τὰς κατασκηνώσεις, ἐτέλουν τὴν Θ. Λειτουργίαν ἐν ὑπαίθρῳ ἢ εἰς ὑπάρχοντα ναῖδρια καὶ ὠμίλουν εἰς τοὺς κατασκηνωτὰς καταλλήλως. Εἰς τινὰς τῶν κατασκηνώσεων καὶ εἰς ἐκάστην κατασκηνωτικὴν περίοδον, ἅπαντες οἱ Κατασκηνωταὶ προσήρχοντο εἰς τὸ Μυστήριον τῆς Θ. Εὐχαριστίας. Εἰς ὅλας τὰς Κατασκηνώσεις κατὰ τὴν μεγάλην ἑορτὴν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἐτελέθη Θ. Λειτουργία,

καθ' ἣν προσήλθον εἰς τὸ Μυστήριον τῆς Θ. Εὐχαριστίας ἀπαντες οἱ Κατασκηνωταί, οἵτινες εἶχον προετοιμασθῆ καταλλήλως διὰ τοῦ Μυστηρίου τῆς Ἐξομολογήσεως. Τὸ κινήτων Παρεκκλήσιον τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς «Ὁ Ἄπ. Παῦλος» μετεφέρθη εἰς ἄλλας σχεδὸν τὰς προαναφερθείσας Κατασκηνώσεις, ὡς καὶ δύο φορές εἰς τὴν ἐν Σουνίῳ κατασκηνώσιν τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας. Ἡ ἐν τῷ Κινήτῳ Παρεκκλησίῳ τέλει τῆς Θ. Λειτουργίας τὰ μέγιστα συνετέλεσε, κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν, εἰς τὴν πραγματικὴν συμμετοχὴν τῶν μικρῶν κατασκηνωτῶν εἰς τὴν Θ. Λατρείαν. Χάριν τῶν Κατασκηνωτῶν ἐτελέσθησαν ἐφέτος ἑκατὸν ἑβδομηκοντα ἑπτὰ (177) Θ. Λειτουργίαι καὶ ἐγένοντο ἰσάριθμοι ὀμιλίαι.

Ὀμιλίαι ἐγένοντο καὶ κατὰ τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας, ὅτε συνεργεῖα τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς ἐπεσκέπτοντο τὰς Κατασκηνώσεις. Οὗτοι, τὰ ὡς ἄνω συνεργεῖα μετέβησαν εἰς ἄλλας τὰς Κατασκηνώσεις καθ' ἄλλας σχεδὸν τὰς περιόδους καὶ προέβαλον ἐγχρώμους διαφανείας (slides) ἢ κινήματογραφικὰς ταινίας ἠθικοθησκευτικῶν περιεχομένων. Εἰς τὰς βραδυνὰς αὐτὰς ἐπισκέψεις ὡς καὶ εἰς ἐπὶ τῇ λήξει τῆς κατασκηνωτικῆς περιόδου ἐκάστης κατασκηνώσεως γενομένου ἑορτῆς, παριστάμενος ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριωτάτου διεβίβαζε τοῖς κατασκηνωταῖς καὶ τοῖς παρευρισκομένοις τὰς πατρικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας αὐτοῦ.

Οὕτω καὶ ἐφέτος, διὰ τῆς Χάριτος τοῦ Κυρίου καὶ τῶν πατρικῶν ἐνδιαφερόντων τοῦ Μακαριωτάτου, ἡ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰς κατασκηνώσεις τῆς περιφερείας τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, ὑπῆρξεν ὄντως αἰσθητή.

Ἱερά Μητρόπολις Κορινθίας

—Τῇ 25ῃ Ὀκτωβρίου παρουσίᾳ τοῦ Νομάρχου Κορινθίας κ. Χαραλάμπους Παπαδοπούλου, τοῦ Διοικητοῦ Σχολῆς Μηχανικοῦ Συνταγματάρχου κ. Δημητρίου Παπαδημητρίου, τοῦ Διοικητοῦ Χωροφυλακῆς Κορίνθου κ. Παναγιώτου Τσικούρη καὶ τῶν ἐτέρων Τοπικῶν Ἀρχῶν Κορίνθου καὶ Λουτρακίου, ἐτελέσθησαν τὰ ἐγκαίνια Λειτουργίας τοῦ Γυναϊκείου Ἐκκλησιαστικοῦ Γηροκομείου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Παταπίου. Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κορινθίας κ. Παντελεήμων, ὅστις εἶναι ὁ ἔμπνευστὴς τῆς συνδέσεως τῶν Ἱερῶν Μονῶν Κορινθίας μὲ κοινωνικὰ φιλανθρωπικὰ ἔργα κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ Θεοανθρώπου, εὐεργετήσαντος τοὺς ἀνθρώπους ὅπουδῆποτε Οὗτος διήλθεν, ἐτέλεσε τὸν Ἁγιασμόν καὶ ὠμίλησεν ἐπικαιρῶς. Ἐπίσης ὠμίλησεν ὁ Πανοσιολογιώτατος Πρωτοσύγκελλος κ. Νεκτᾶριος Μαρμαρινὸς καὶ ἡ Κυρία Καίτη Παπαπάνου, Πρόεδρος Συλλόγου Φίλων Ὁσίου Παταπίου. Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος Ἐκκλησιαστικὸν Γηροκομεῖον ὑπηρετεῖται διοικητικῶς καὶ γενικῶς λειτουργεῖ καὶ κινῆται ὑπὸ ὠρισμένων ἀδελφῶν μοναζουσῶν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Παταπίου, ἀριθμὸς τῶν ὁποίων ὑπηρετεῖ εἰς τὸ Γηροκομεῖον ἐναλλάξ καὶ διὰ ὠρισμένων ἀριθμῶν ἡμερῶν ἀντικαθιστάμεναι ὑφ' ἑτέρας ὁμάδος κ.ο.κ.

Ἡ ὅλη ἀδελφότης τῆς εἰρημένης Γυναϊκείας Μονῆς, αἰσθάνεται εὐτυχεστάτη, διότι ἡ Ἱερά Μονὴ ἔχει ἐξάρτημα αὐτῆς καὶ λειτουργεῖ καὶ ὑπηρετεῖ ἕνα κανονικὸν Χριστιανικὸν Ἰδρυμα, ὡς τὸ Γηροκομεῖον, ἀποτελοῦν προέκτασιν τῆς πνευματικῆς ζωῆς καὶ δράσεως αὐτῆς.

—Τὴν 13 Ὀκτωβρίου ὁ Κορίνθιος Ἱατρός κ. Γεώργιος Ἀθανασόπουλος ἐκ λόγων ἐκτιμῆσεως καὶ καθήκοντος πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κορινθίας κ. Παντελεήμονος, ὡς ὁ ἴδιος οἰκειοθελῶς ἀναφέρει εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 24143/13.10.1970 Δωρητήριον Συμβόλαιον, ἐδ ὡρην σεν εἰς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν Κορινθίας ἔκτασιν ἐκ δέκα στρεμμάτων ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς ὁδοῦ καὶ ὀλίγον ἔξωθεν τῆς Κορίνθου, ἀξίας ὑπὲρ ἑξακοσίων χιλιάδων δραχμῶν πρὸς τὸ σκοπὸν, ὅπως ἀνεγερθῆ φιλανθρωπικὸν Ἐκκλησιαστικὸν Ἰδρυμα, ἀνάλογον πρὸς τὰ ἀνάγκας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κορινθίας.

Ὁ κ. Γεώργιος Ἀθανασόπουλος ὑπεσχέθη νὰ δωρήσῃ καὶ ἑτέραν συνεχόμενῃ ἔκτασιν ἐν καιρῷ πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ὡς

διευτυπῶ φιλανθρωπικοῦ σκοποῦ. Ἡ δωρεὰ τοῦ κ. Γεωργίου Ἀθανασόπουλου εἶναι ἡ δευτέρα ἐν Κορίνθῳ γενομένη ἐν ζωῇ δωρεὰ ἀκολουθήσασα τὸ δοθὲν παράδειγμα προσωπικῆς ἐν ζωῇ δωρεᾶς τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ. Παντελεήμονος.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κορινθίας σκέπτεται νὰ ἀρχίσῃ νὰ ἀνεγείρῃ ἐντὸς τοῦ 1971 εἰς τὴν ἐν λόγω ἔκτασιν τὴν πρώτην πτέρυγα Ἐκκλησιαστικοῦ Γηροκομείου, τὸ ὅποιον σὺν τῷ χρόνῳ θὰ ἀποβῆ τεράστιον Ἰδρυμα Εὐγηρίας.

Ἱερά Μητρόπολις Λευκάδος καὶ Ἱθάκης

Ὑπὸ τὴν καθοδηγίαν τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Λευκάδος καὶ Ἱθάκης κ. Νικηφόρου ἀπὸ τῆς 30ῆς Σεπτεμβρίου μέχρι καὶ τῆς 2ας Ὀκτωβρίου ἐ.ἔ. συνεκλήθη τὸ Β' Ἱερατικὸν Συνέδριον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, αἱ ἐργασίαι τοῦ ὁποίου διεξήχθησαν εἰς ἀτμόσφαιραν ἀδελφότητος καὶ ἐγκαρδιότητος ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ τῆς Εὐαγγελιστρίας Λευκάδος.

Σκοπὸς τῆς συνάξεως ὑπῆρξεν ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ πνευματικὴ κατὰ Χριστὸν οἰκοδομὴ τῶν συνόδων καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ἀνταλλαγὴ ἀπόψεων διὰ τὴν ἀναζήτησιν καὶ εὕρεσιν τοῦ εὐστοχωτέρου τρόπου ἀντιμετωπίσεως τῶν ἐμφανιζομένων κατὰ τὴν ἀσκήσιν τοῦ Ἱερατικοῦ λειτουργήματος σοβαρῶν καὶ πολυπλόκων ποιμαντικῶν προβλημάτων.

Τὴν Τετάρτην 30ην Σεπτεμβρίου ἐ.ἔ. ἐτελέσθη ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἀρχιερατικῆ Θεῖα Λειτουργία, εἰς τὸ τέλος τῆς ὁποίας καὶ περὶ ὥραν 10.30 π.μ. ἤρχισαν αἱ ἐργασίαι τοῦ συνεδρίου.

Μετὰ τὴν πλήρη ὑποθηκῶν, παραινήσεων καὶ εὐχῶν εἰσηγητικὴν προσφώνησιν τοῦ Σεβασμιωτάτου ἠκολούθησαν χαιρετισμοὶ τῶν συμπαραισταμένων ἐπισήμων πρὸς τοὺς ἀδελφωτάτους συνέδρους καὶ ἐνεκρίθη ὁμοφώνως ἡ ἀποστολὴ τηλεγραφήματος πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμον, ὡς Πρόεδρον τῆς Ἱ. Συνόδου, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἐκζητήσεως εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν διὰ τὴν εὐδωσιν τῶν σκοπῶν τῆς Ἱερατικῆς συνάξεως.

Κατὰ τὴν τριήμερον διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου ἀνεπτύχθησαν τὰ ἀκόλουθα θέματα :

α') «Ὁ Ἱερεὺς καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ» ὑπὸ τοῦ πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτου κ. Τίτου Παπανάκου, Ἱεροκήρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Κεφαλληνίας.

β') «Ὁ Ἱερεὺς ὡς τελετουργὸς» ὑπὸ τοῦ πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτου κ. Χρυσόστομου Ρουμελιώτου, Πρωτοσυγκέλλου Ἱ. Μητροπόλεως Αἰτωλοακαρνανίας καὶ

γ') «Ὁ Ἱερεὺς ὡς οἰκονόμος μυστηρίων Θεοῦ» ὑπὸ τοῦ πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτου κ. Ἰακώβου Παχῆ, Ἱεροκήρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Ἄρτης.

Τὸ Β' Ἱερατικὸν συνέδριον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Λευκάδος καὶ Ἱθάκης ἐστέφη ὑπὸ ἐπιτυχίας, καθ' ὅσον ἀπετέλεσε διὰ τοὺς συνέδρους εὐκαιρίαν προσωπικῆς ἐπαφῆς καὶ καλυτέρας γνωριμίας, συμπνευματισμοῦ καὶ οἰκοδομῆς, «ἀναζωπυρήσεως τοῦ χαρίσματος τοῦ Θεοῦ», πνευματικοῦ ἀνεφοδιασμοῦ καὶ ἀνανεώσεως ἀποφάσεων καὶ ἐπιδιώξεων.

Ἱερά Μητρόπολις Πατρῶν

Μὲ συμμετοχὴν 175 κληρικῶν καὶ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Κωνσταντίνου συνήλθεν εἰς Πάτρας τὸ Γ' Ἱερατικὸν Συνέδριον διήμερου διαρκείας.

Εἰς αὐτὸ καὶ κατὰ τὴν ἐπίσημον ἑναρξιν τῶν ἐργασιῶν παρέστησαν αἱ Πολιτικαὶ καὶ Στρατιωτικαὶ Ἀρχαὶ τῆς πόλεως καὶ οἱ Γενικοὶ Ἐπιθεωρηταὶ Μέσης καὶ Α' βαθμίου Ἐκπαιδεύσεως.

Τὴν ἑναρξιν τοῦ Συνεδρίου ἐκήρυξεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης,

ὑπογραμμίσας τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἱερέως εἰς τὴν κοινωνίαν, τὰ καθήκοντα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις αὐτοῦ.

Ἀκολουθῶν τοὺς συνέδρους προσεφώνησεν ὁ Νομάρχης Ἀχαΐας κ. Νικ. Ματαράγκας, ὁ Δήμαρχος Πατρῶν κ. Κωνστ. Γκολφινόπουλος, ὁ Γεν. Ἐπιθεωρητὴς Μ. Ἐκπαιδευσεως ΙΕ' Ἐκπαίδ. Περιφέρειας κ. Παναγιώτης Κακόπουλος, ὁ Γεν. Ἐπιθεωρητὴς Α' /βαθμίου Ἐκπαιδευσεως Ζ' Ἐκπαιδευτικῆς Περιφέρειας κ. Κωνστ. Μαντᾶς καὶ ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἀνωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου Πατρῶν κ. Θ. Παπαγεωργακόπουλος.

Μετὰ ταῦτα καὶ συμφώνως πρὸς τὸ καταρτισθὲν πρόγραμμα, ἐγένοντο τρεῖς εἰσηγήσεις ὑπὸ τῶν ἱεροκλήρων Ἀρχιμ. Χριστοδούλου Παπαγιάννη καὶ Χαρίτωνος Πνευματικῆ καὶ τοῦ ἱερέως Γ. Παπασταύρου, Θεολόγου.

Μεθ' ἑκάστην εἰσηγήσιν ἐπηκολούθει συζήτησις καὶ κατάληξις εἰς συμπέρασματα ἐπιωφελῆ καὶ ἐξόχου σημασίας διὰ τὸν ἱερέα.

Τὸ Συνέδριον ἐκλείσει μὲ συνάντησιν τῶν Πνευματικῶν, καθ' ἣν συνεζητήθησαν τὰ προβλήματα τοῦ ἱεροῦ ἔργου τῆς Ἐξομολογήσεως καὶ ἐδόθησαν αἱ δεῦσαι κατευθύνσεις ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου.

Ἱερά Μητρόπολις Φωκίδος

Τὴν 28 Σεπτεμβρίου ἐ.ἔ. συνεκλήθη ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Φωκίδος κ. Χρυσόστομου ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῶ Ἀμφίσσης τὸ Β' Ἱερατικὸν Συνέδριον, τοῦ ὁποῦ αἱ ἐργασίαι διήρκεσαν ἐπὶ τρίτημερον. Τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ Συνεδρίου ἐτελέσθη ἀρχιερατικὴ θεία λειτουργία. Τὴν δευτέραν καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν ἐτελέσθη θεία λειτουργία ὑπὸ ἱερέων. Κατὰ τὴν ἑναρξίν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου παρέστησαν καὶ προσεφώνησαν τοὺς συνέδρους ὁ ἀναπληρῶν τὸν ἀπουσιάζοντα Νομάρχην Φωκίδος, Διευθυντὴς τῆς Νομαρχίας κ. Γ. Παύλου, ὁ Στρατ. Διοικητὴς Φωκίδος Ἀντισυνταγματάρχης κ. Π. Ἀργυρόπουλος, ὁ ἀναπληρῶν τὸν κωλυόμενον Δήμαρχον Ἀμφίσσης Δημοτικὸς Σύμβουλος κ. Κ. Κουλοβατιανὸς Δικηγόρος, ὁ Διοικητὴς Χωροφυλακῆς Ἀμφίσσης Ταγματάρχης κ. Ἰω. Παπασπύρου καὶ ὁ Ἐπιθεωρητὴς τῆς Στοιχειώδους Ἐκπαιδευσεως κ. Ἀγγελοσ Κρήτικας.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου ἀνεπτύχθησαν ὑπὸ μὲν τοῦ Σεβασμιωτάτου τὰ ἑξῆς θέματα: 1) Ἡ τριπλῆ ὄψις τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου καὶ 2) Ὁ ἱερεὺς ὡς πρωτοεργάτης τῶν ἔργων τῆς ἀγάπης, ὑπὸ δὲ τοῦ Ἀρχιμ. Χριστοδούλου Παπαγιάννη τὸ θέμα «Πρόγραμμα τῆς καθημερινῆς πνευματικῆς πορείας τοῦ ἱερέως». Ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω θεμάτων διεξήγετο συζήτησις καὶ ἐλύοντο διάφοροι ἀπορίαί.

Τὴν δευτέραν ἡμέραν τοῦ Συνεδρίου παρετέθη εἰς τοὺς συνέδρους γεῦμα ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Προφήτου Ἠλίου Παρνασσίδος.

Τὴν τρίτην ἡμέραν καὶ πρὸ τῆς λήξεως τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου ἐψάλη ἐπιμνημόσυνη δέησις ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων κληρικῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φωκίδος καὶ μετ' αὐτὴν ὁ Σεβασμιώτατος ἀπήντησεν πρὸς τοὺς συνέδρους ἀποχαιρετιστήριον προσλαλιὰν κηρύξας τὴν λήξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς

Διεθνὲς Διορθόδοξον Συνέδριον
ἐν Βοστώνῃ

Εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ὀρθόδοξον Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἐν Βοστώνῃ συνήλθεν ἀπὸ τῆς 7ης μέχρι καὶ τῆς 11ης Σεπτεμβρίου 1970 Διεθνὲς Συνέδριον Ὀρθοδόξων Θεολόγων. Ἦτο ἡ δευτέρα φορά, καθ' ἣν συνήλθον Ὀρθόδοξοι Θεολόγοι ἐπὶ ἐπισήμου, ἐπιστημονικοῦ καὶ διεθνoῦς ἐπι-

πέδου, τοῦ πρώτου παρομοίου Συνεδρίου συγκληθέντος εἰς Ἀθήνας ἐν ἔτει 1936. Ἦτο ἡ πρώτη φορά, καθ' ἣν παρόμοιον Συνέδριον συνεκλήθη εἰς τὸν Νέον Κόσμον Ἰνωμένως Πολιτείας Ἀμερικῆς).

Τὸ παρὸν Συνέδριον συνεκλήθη τῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογικῆς Ἐταιρίας ἐν Ἀμερικῇ καὶ διὰ τοῦ προέδρου αὐτῆς Καθηγητοῦ πατρὸς Δημητρίου Κωνσταντέλου καὶ τῆ συμπαραστάσει τοῦ ἀντιπροέδρου αὐτῆς Καθηγητοῦ πατρὸς Ἰωάννου Μάιεντορφ. Τὸ Συνέδριον ἐπευλόγηθη ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἡ ἐπιτυχὴς δὲ ὄντως πραγματοποίησις αὐτοῦ ὀφείλεται εἰς τὸ ἀμέριστον ἐνδιαφέρον καὶ τὴν γενναιοδωρίαν τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς κ. Ἰακώβου καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ Μητροπολίτου τῆς Ρωσικῆς Μητροπόλεως κ. Εἰρηναίου.

Τὸ σεπτὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἀντεπροσώπευσεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μύρων κ. Χρυσόστομος, ὅστις καὶ μετέφερεν τὸν χαιρετισμὸν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κυρίου Ἀθηναγόρα καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἀγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μύρων ἀνέπεμψεν τὴν ἐναρκτήριον προσευχὴν καὶ ὁ αἰδεσιμολ. π. Λεωνίδας Κοντογιάννης, Πρόεδρος τοῦ Ἑλληνικοῦ Κολλεγίου, προσεφώνησε τοὺς συνέδρους ἐκ μέρους τοῦ φιλοξενουμένου Ἰδρύματος. Τὴν ἐναρκτήριον ὁμιλίαν ἐξεφώνησεν ὁ Πρόεδρος τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογικῆς Ἐταιρίας πατὴρ Δημήτριος Κωνσταντέλος, ὅστις καὶ ἐτόνισεν τὴν σημασίαν τοῦ Συνεδρίου καὶ ἐξῆρε τὴν ἀνάγκην τῆς συνηῆς καὶ ὀργανωμένης συνεργασίας τῶν Ὀρθοδόξων Θεολόγων ἐπὶ διεθνoῦς ἐπιστημονικοῦ ἐπιπέδου, ἵνα καθίσταται πλέον ἢ ἀσθητὴ ἡ παρουσία τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ Θεολογικῆς Ἐπιστήμης εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον.

Αἱ κανονικαὶ ἐργασίαι τοῦ Συνεδρίου ἤρχισαν τὴν Τρίτην, 8ην Σεπτεμβρίου. Τοῦ πρωτοπρεσβυτέρου Καθηγητοῦ πατρὸς Γεωργίου Φλωρόβσκυ μὴ δυνηθέντος νὰ προσέλθῃ, ὠμίλησεν ὁ Πρόεδρος τῆς Θεολογικῆς Ἐταιρίας π. Κωνσταντέλος μὲ θέμα: «Τὸ χρέος τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογίας σήμερον». Ἠκολούθησεν ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ Αἰδεσιμολ. Β. Μπορμπάκου τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Ἁγίου Σεργίου ἐν Παρισίοις ἐπὶ τοῦ θεματός «Ἐνότης καὶ ποικιλία εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Παράδοσιν». Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θεματός ὠμίλησεν ἀκολούθως ὁ Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας Λένινγκραντ πατὴρ Λ. Βόρονοφ. Τὸ ἑσπέρας τῆς Τρίτης ἀνεγνώσθη ἡ μελέτη τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Σάββα Ἀγουρίδη, μὲ θέμα: «Βιβλικά σπουδαία εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Θεολογίαν σήμερον», εἰς τὴν ὁποίαν ἀπήντησαν ὁ Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἁγίου Βλαδιμήρου ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ κ. Β. Κέσσιτς καὶ ὁ Καθηγητὴς τῆς Ἑλληνικῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἐν Μπρουκλάϊν πατὴρ Θεόδωρος Στυλιανόπουλος.

Τὴν Τετάρτην ἀνεγνώσθη ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ Πανοσιολ. π. Δαμασκηνοῦ Παπανδρέου μὲ θέμα «Οἱ Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας σήμερον»: Συνέχεια καὶ ἀναπροσαρμογὴ, εἰς ἣν ἀπήντησαν ὁ Πανοσιολ. π. Μάξιμος Ἀγιοργούσης, Κοσμητῶρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ὡς καὶ ὁ Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἁγίου Βλαδιμήρου πατὴρ Ἰωάννης Μαίεντορφ.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας ὠμίλησεν ὁ πατὴρ Ἀλέξανδρος Σμέμαν, Διευθυντὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἁγίου Βλαδιμήρου ἐπὶ τοῦ θεματός «Λειτουργία καὶ Θεολογία», εἰς τὸν ὁποῖον ἀπήντησαν ὁ Πανοσιολ. Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Ἁγίου Σεργίου Παρισίων π. Ἀθανάσιος Γιέβτιτς καὶ ὁ Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ κ. Γεώργιος Μπεμπής.

Τὴν Πέμπτην, 10ην Σεπτεμβρίου, ὠμίλησεν ὁ Δρ. Χρήστος Γιανναράς μὲ θέμα «Ἡ Ὀρθοδοξία καὶ ἡ Δύσις», εἰς ὃν ἀπήντησαν ὁ Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Διευθυντὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Ἰνστιτούτου Μποσέ κ. Νικόλαος Νησιώτης καὶ ὁ Μητροπολίτης Μύρων κ. Χρυσόστομος, Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης.

Τὸ ἑσπέραις τῆς ἰδίας ἡμέρας ὠμίλησεν ὁ Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἐν Μπρουκλάιν αἰδεσιμολ. π. Στυλιανὸς Χάρακας μὲ θέμα: «Ἡ Ἐκκλησία καὶ ὁ Σύγχρονος Κόσμος», εἰς ὃν ἀπήντησαν ὁ Καθηγητὴς τῆς φιλολογίας διάκονος Βίκτωρ Ἀντζελέσκου τοῦ Πολυτεχνείου Λῶρενς τοῦ Μίσιγκαν καὶ ὁ προσήλυτος εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν Καθηγητὴς Δαβὶδ Ἐβανς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῆς Νέας Ὠρκης. Τὸ ἑσπέραις τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐψάλη Ἐσπερινὸς χοροστατοῦντος τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς κ. Ἰακώβου. Ἐπηκολούθησεν δὲ ἐπίσημον δεῖπνον πρὸς τιμὴν τῶν συνέδρων, εἰς τὸ ὁποῖον παρεκάθησαν πλὴν τοῦ ἁγίου Ἀμερικῆς, ὁ Μητροπολίτης τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας κ. Κυπριανός, Διευθυντὴς τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς τοῦ Ἁγίου Τύχωνος, καὶ οἱ θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι κ. κ. Βικτωρίνος τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας, Μάρκος τῆς Ἀλβανικῆς, Δημήτριος τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, Βρεσθέννης Δημήτριος ἐξ Ἑλλάδος καὶ Ἀπαμείας Ἰάκωβος τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.

Μετὰ τὸ δεῖπνον ὠμίλησεν ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἰάκωβος, συγκαρτεῖ τὸς σχέοντας τὴν πρωτοβουλίαν τῆς συγκλήσεως τοῦ ἐν λόγω Συνεδρίου Καθηγητῆς π. Δημήτριον Κωνσταντέλον καὶ Ἰω. Μάιεντορφ καὶ διαβεβαίωσε τοὺς Συνέδρους, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Ἀρχιεπισκοπὴ εὐχαρίστως θὰ ἀναλάβῃ τὰς δαπάνας διὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν ἀνακοινώσεων καὶ πρακτικῶν τοῦ Συνεδρίου.

Τὴν Παρασκευὴν, 11ην Σεπτεμβρίου, ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Ἰάκωβος ἐτέλεσεν θεῖαν Λειτουργίαν εἰς τὸ Βυζαντινὸν Παρεκκλήσιον τοῦ Ἑλληνικοῦ Κολλεγίου βοηθούμενος ὑπὸ ἱερέων διαφόρων Ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν. Ἐπηκολούθησεν ἡ τελευταία συνάντησις τῶν συνέδρων, εἰς ἣν ἐγένετο κριτικὴ ἐπὶ τοῦ ἔλου Συνεδρίου καὶ συζήτησις ἐπὶ θεμάτων πανορθόδοξου ἐνδιαφέροντος, τὰ ὁποῖα δέον νὰ ἀπασχολήσων μελλοντικὰ παρόμοια θεολογικὰ συνέδρια. Οἱ Συνέδριοι ἐξέφρασαν τὴν εὐγνωμοσύνην των πρὸς τὴν φιλοξενούσαν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καὶ πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Θεολογικὴν Ἐταιρίαν ἐν Ἀμερικῇ. Πλὴν τοῦ Προέδρου καὶ Ἀντιπροέδρου αὐτῆς, εἰργάσθησαν εἰς τὴν Διοργανωτικὴν Ἐπιτροπὴν οἱ Αἰδεσιμολ. Καθηγηταὶ κ. κ. Νομικός Μ. Βαπόρης καὶ Θεόδωρος Στυλιανόπουλος καὶ ὁ Γραμματεὺς τῆς Θεολογικῆς Ἐταιρίας Καθηγητῆς κ. Παναγιώτης Τσάμπηρας. Συνειργάσθησαν δὲ, εἴτε ὡς γραμματεῖς τοῦ Συνεδρίου εἴτε ὡς μεταφρασταί, οἱ Αἰδεσιμολ. πατέρες Χαράλαμπος Στεφανόπουλος, Δρ. Θ., Ἰωάννης Τάουσσεντ, καὶ ὁ Θεολόγος κ. Ἡλίας Πατσαβός.

Σημειώτεον, ὅτι οἱ Συνέδριοι εἶχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀκούσων λίαν ἐπιτυχῆς μουσικὸν πρόγραμμα Βυζαντινῆς μουσικῆς ὑπὸ τῆς Χωρωδίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Καθηγητοῦ κ. Σάββα Σάββα, ὡς καὶ νὰ ξαναγῶν εἰς ἀξιοθέατα ἐν Βοστώνῃ.

Τὸ Συνέδριον παρηκολούθησαν ἐννεήκοντα ἐπτὰ (97) Καθηγηταὶ Πανεπιστημίων, Δρες Θεολογίας, καὶ θεολόγοι, κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, ὡς καὶ τριάκοντα περίπου ἄκροασταί, ἀντιπρόσωποι Ἀμερικανικῶν Πανεπιστημίων, τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, τῆς Ἀγγλικανικῆς καὶ ἄλλων Προτεσταντικῶν ἐκκλησιῶν. Κατὰ γενικὴν ὁμολογίαν τὸ ἐν λόγω Συνέδριον ἐστέφθη ὑπὸ μεγάλης ἐπιτυχίας. Ἡ Ὀρθόδοξος Θεολογικὴ Ἐταιρία ἐν Ἀμερικῇ, ἥτις ὠργανώθη μόλις πρὸ τριετίας καὶ ἀπαρτίζεται σήμερον ἀπὸ ἐβδομήκοντα μέλη, ἐσημείωσεν ἐν ἐπὶ πλέον βῆμα ἐπὶ διορθόδοξου καὶ παγκοσμίου ἐπιπέδου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Σ. ΜΠΕΜΠΗΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

—Εἰς τὸ τεῦχος τοῦ μηνὸς Ἰουλίου 1970 τοῦ ἐπισήμου ὄργανου τῆς Ὀρθόδοξου Ρωσικῆς Ἐκκλησίας «Περιοδικὸν τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας» δημοσιεύεται ἐγκύκλιος ἀποσταλεῖσα ἐκ μέρους τοῦ Τοπιοτηρητοῦ τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου Μόσχας κ. Ποιμένου, Μητροπολίτου Κρούτιτσης καὶ Κολόμνας, πρὸς τὴν Ἀ.Θ. τὸν Παναγιώτητα Οἰκουμενικὸν Πατριάρχη κ. Ἀθηναγόραν περὶ ἀνακηρύξεως εἰς ἅγιον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἰα-

πωνίας Νικολάου (Κασάτκιν). Εἰς τὴν ἐγκύκλιον μεταξὺ ἄλλων ἀναφέρεται, ὅτι ὁ ἅγιος οὗτος ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ τὴν 3ην Φεβρουαρίου 1912 (παλαιὸν ἡμερολόγιον), ὅτι ἠσκέτο πλέον τῶν 50 ἐτῶν εἰς τὴν Ἰαπωνίαν ὡς (ἀπόστολος καὶ διαφωτιστὴς τοῦ Ἰαπωνικοῦ λαοῦ), ὅτι «ὁ τάφος του κατέστη τόπος εὐλαβοῦς προσκυνήματος ὄχι μόνον διὰ τοὺς ὀρθόδοξους χριστιανούς, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς ἑτεροδόξους, ἐτι δὲ καὶ διὰ τοὺς μὴ Χριστιανούς τῆς Ἰαπωνίας». Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας ἀνέθεσεν εἰς τὸν Μητροπολίτην Λένινγκραντ καὶ Νόβγκοροντ κ. Νικόδημον, ὅπως συντάξῃ ἰδιαίτην ἀκολουθίαν εἰς τὸν ἅγιον Νικόλαον, Ἀρχιεπίσκοπον Ἰαπωνίας.

—Εἰς τὸ αὐτὸ τεῦχος ἀναγράφεται ἡ εἰδησις, ὅτι ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 15ης Μαΐου ἐ.ε., καθώρισεν ἐν ἔτος πένθους διὰ τὸ Πατριαρχεῖον Μόσχας, διὰ τὸν θάνατον τοῦ Πατριάρχου Μόσχας Κυροῦ Ἀλεξίου, ἀρχῆς γενομένης αὐτοῦ τῆς ἡμέρας τῆς ἐκδημήσεώς του εἰς Κύριον. Μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ ἔτους τούτου θὰ συγκληθῇ ἀπὸ 30ης Μαΐου ἕως 2ας Ἰουνίου 1971 «Τοπικὴ Σύνοδος τῆς Ρωσικῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας πρὸς πληρωσιν τοῦ χηρεύοντος Πατριαρχικοῦ θρόνου τῆς Μόσχας». Ὡσαύτως ὀρίζεται ἡ ἐπιτροπὴ τῆς Ἱεράς Συνόδου, ἥτις θὰ προετοιμάσῃ «Τοπικὴν Σύνοδον τῆς Ρωσικῆς Ἐκ-Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας», ἀποτελουμένην ἐκ πέντε Μητροπολιτῶν, ἐπτά Ἀρχιεπισκόπων, πέντε Ἐπισκόπων, ἐνὸς καθηγητοῦ—πρωθιερέως, ἐνὸς πρωθιερέως, δύο καθηγητῶν καὶ τοῦ κ. Ν.Β. Ματβέγιεβ. Μετὰ τὴν προετοιμασίαν τῆς Τοπικῆς Συνόδου ἡ Ἐπιτροπὴ θὰ ἐκπονήσῃ σχέδιον περὶ ἐκπροσωπήσεως τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ εἰς τὴν Σύνοδον, ὡς καὶ τοὺς κανονισμοὺς τῆς διαδικασίας τῆς Συνόδου.

—Εἰς τὸ αὐτὸ τεῦχος δημοσιεύεται ἡ βιογραφία καὶ ἡ δρᾶσις τοῦ Μητροπολίτου Λένινγκραντ καὶ Νόβγκοροντ κ. Νικόδημου, προέδρου τοῦ Τμήματος ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν σχέσεων τοῦ Πατριαρχείου τῆς Μόσχας, κυρίως ἐξ αἰτίας τῆς ἐπιστημονικῆς ἐργασίας αὐτοῦ: «Ἰωάννης XXIII, πάπας Ρώμης», δι' ἣν ὡς γνωστόν, ἔλαβε τὸν τίτλον «magister» τῆς Θεολογίας. Ἡ ἐργασία αὕτη περιλαμβάνει 657 δακτυλογραφημένας σελίδας καὶ ἀποτελεῖται ἐκ δύο μερῶν, ἐξ ὧν τὸ μὲν πρῶτον μέρος περιλαμβάνει τὸν πρόλογον καὶ δύο κεφάλαια: α) «Δοκίμιον περὶ τοῦ βίου τῶν πάπα Ἰωάννου XXIII μέχρι τῆς ἀναρρήσεως εἰς τὸν Ρωμαϊκὸν θρόνον», β) «Ἡ ἀρχιερωσύνη (pontificatus) τοῦ πάπα Ἰωάννου XXIII», τὸ δὲ δεῦτερον μέρος περιλαμβάνει τρία κεφάλαια: α) «Κοινωνικὴ δρᾶσις τοῦ πάπα Ἰωάννου XXIII» β) «Ὁ πάπας Ἰωάννης XXIII καὶ ἡ Δευτέρα Σύνοδος τοῦ Βατικανοῦ», γ) «Εἰρηνοποιὸς δρᾶσις τοῦ πάπα Ἰωάννου XXIII». Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Νικόδημος εἶναι ἐξέχων οἰκουμενιστής, ὅστις εἶπε χαρακτηριστικῶς: «Ὅταν ἐκδηλώνομαι ὡς οἰκουμενιστής, φροντίζω νὰ ἀποφεύγω καὶ τὴν αἰσιοδοξίαν καὶ τὴν ἀπαισιοδοξίαν. Ὅφειλω ὡς χριστιανὸς πραγματικῶς νὰ βλέπω τὰ πράγματα ὡς ἀκριβῶς ἔχουν».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερά Μητρόπολις Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος

Κλησεις κατηγορουμένων [2]

Πρὸς

Τὸν Ἀρχιμανδρίτην Ἀπόστολον Κωτσάκη
(ἀγνώστου διαμονῆς)

Καλεῖσαι ὅπως ἐμφανισθῆς ἐνώπιον ἡμῶν ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος ἐν Κηφισίᾳ τὴν 30ὴν τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου 1970, ἡμέραν Δευτέραν καὶ ὥραν 6 μ.μ., ἵνα ἀπολογηθῆς ἐπὶ ἀποδιδόμενων σοι κατηγοριῶν, δι' ἃς ἐνεργοῦνται ἐνοχοὶ ἀνακρίσεις, συμφώνως τῷ ὑπ' ἀριθ. 2548/14.4.1970 ἐγγράφῳ τῆς Ἱεράς Συνόδου καὶ

τῷ ὑπ' ἀριθ. Δ. 620/5.5.1970 τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος.

Ἐν Κηφισίᾳ τῇ 12ῃ Ὀκτωβρίου 1970

Ὁ Ἀνακριτὴς Ὁ Γραμματεὺς
Ἀρχιμ. Ἰάκ. Παπαθ/σίου-Γκίνης Ἱερεὺς Κωνστ. Κοντογιώργης

Κλησὶς κατηγορουμένων [1]

Πρὸς

τὸν Πανος. Ἀρχιμανδρίτην

Ὀνησιφόρον Ἀγιοπαυλίτην

(κατὰ κόσμον Παναγιώτην Κεκάκη)

(Ἀγνώστου διαμονῆς)

Καλεῖσαι ὅπως ἐμφανισθῆς ἐνώπιον ἡμῶν καὶ ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως τὴν 10ην Δεκεμβρίου, ἡμέραν Πέμπτην καὶ ὥραν 11ην πρωινήν, ἵνα ἀπολογηθῆς ἐπὶ τῶν ἀποδιδόμενων σοι κατηγοριῶν, δι' ἃς διενεργοῦνται τακτικαὶ ἀνακρίσεις, συμφώνως τῷ ὑπ' ἀριθ. 6667/780 /12-3-70 ἐγγράφῳ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῷ ὑπ' ἀριθμ. Δ. 354/2 1-3-70 τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Νικοδήμου.

Ἐν Κηφισίᾳ τῇ 2ῃ Νοεμβρίου 1970

Ὁ Ἀνακριτὴς Ὁ Γραμματεὺς
Ἀρχιμ. Κύριλλος Μάνθος Ἱερεὺς Κων. Κοντογιώργης

Ἱερά Μητρόπολις Χαλκίδος

Ἐχοντας ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 33 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/69 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, ἐνοριῶν καὶ ἐφημερίων» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα διὰ τὴν κατάληψιν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν ἐνοριῶν: 1) Ἀγίου Νικολάου-Παλιούρα, 2) Ἀγίας Τριάδος - Κ. Στενῆς, 3) Β' θέσις Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγ. Ἰωάννου Θεολόγου - Μαντουδίου, ἵνα ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου προβλεπόμενα δικαιολογητικά, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τῶν ὑποψηφίων.

Ἐν Χαλκίδι τῇ 6ῃ Νοεμβρίου 1970

† Ὁ Χαλκίδος ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Ἐχοντας ὑπ' ὄψιν τὰ ἀρθρα 33 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/69 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν ἐνοριῶν καὶ ἐφημερίων» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα νὰ καταλάβωσιν τὴν κενὴν θέσιν τοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Νικολάου τῆς ἐνορίας Ἀγίου Νικολάου - Ἀμπελιῶν, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης προκηρῦξεως ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Χαλκίδι τῇ 11ῃ Νοεμβρίου 1970

† Ὁ Χαλκίδος ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

Ἀνακοινῶνται ὑπὸ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. πρὸς τοὺς ἡσφαλισμένους τοῦ Ταμείου, ὅτι ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 221 (τεύχος Α') ἀπὸ 16-10-70 φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐδημοσιεύθη τὸ ὑπ' ἀριθ. 694/70 Ν. Διάταγμα, δι' οὗ ῥυθμίζονται θέματα ἀφορῶντα εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Ταμείου παρεχομένην ὑγειονομικὴν περίθαλψιν, ἧτις διὰ τοῦ ἐν λόγῳ Νομοθετήματος ἐπεκτείνεται εἰς πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς ἡσφαλισμένους καὶ συνταξιούχους τοῦ ΤΑΚΕ ὡς καὶ τὰ μέλη τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν.

Ἐκ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἰωαννίνων ΣΕΡΑΦΕΙΜ

† Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

A) Ἐσωτερικοῦ : Δραχμαὶ 150 ἑτησίως.

B) Ἐξωτερικοῦ : Δολλάρια 6 ἑτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 6.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Χρῦσανθος, Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος (1881-1949).

Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Ἱερωνύμου εἰς Αἰθιοπία (31.10.1970—6.11.1970).

Μητροπολίτου Καλαβρίας Αἰμιλιανοῦ, Τὸ νόημα τοῦ Μοναχισμοῦ.

Συνοδικαὶ Ἐγκύκλιαι.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐπιστολαὶ πρὸς τὴν «Ἐκκλησίαν».

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά.

Κλητήρια ἐπιγράμματα.

Προκηρῦξεις ἐκλογῆς ἱερέων.

Ἀνακοίνωσις τοῦ Τ. Α. Κ. Ε.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
Ἀθῆναι, Ἰασοῦ 1 — Τηλέφ. 710.734.